

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 1 - 2009

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Jan-Willem Hermans,
John Hermans, Peter Noy en vacature.
- Typewerk + correctie:** Mia van der Cruijzen
Lavasveld 68, Veghel
Tel.: 0413-343146
E-mail: miavandercruijzen@home.nl
- Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Lies Schoenmakers (coördinatie), Sandra van de Burgt en vele anderen.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 275 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl   **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Mededelingen Redactie.....	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel... ..	Liesbeth Verkaar	04
Redactiemedewerker gezocht.....	Redactie	05
In de schijnwerpers... 'Graphiset uit Uden'.....	Peter Noy	09
Vogelwacht Uden legt voederplaatsen aan	Peter Noy	10
2008: Elf jaar Stootvogelwerkgroep; een daljaar	William van der Velden en Piet van der Voort	12
Excursie Kraaijbergse Plassen.....	Conny Koenen	15
JeugdVogelwacht... 'Eidooier'	Peter van de Braak	16
'Gek van vogels en alles wat leeft'	Liesbeth Verkaar	19
Oprichting landelijk netwerk voor studies aan nestkastbroeders ..	Leo Ballering	22
PTT wintervogeltelling december 2008	Leo Ballering	23
Bijzondere vogel in de kijker... 'Zwarte Ruiter'	Jan-Willem Hermans	25
Werkgroep VLU zet 70 meter eikenhakhoutsingel af!	Ernest de Groot	26
Publiekswandeling Uilen in de Maashorst	John Opdam	28
In gesprek met... 'John Opdam'	Liesbeth Verkaar	30
Interne(s)t	Jan-Willem Hermans	33
2009; het Jaar van de Visdief!.....	SOVON Vogelonderzoek	34
Dagje wintervogelen in het Lauwersmeer.....	John Hermans	35
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	36
Het draaien der dingen... ..	Leo Ballering	37
Wetenswaardigheden.....	John Hermans	40
Natuurplan de Maashorst.....	Jan-Willem Hermans	43
Winterpauze in Spanje.....	John Hermans	44
Klapekstertelling 2008-2009	John Hermans	45
Weer webcam in slechtvalkennest De Mortel.....	Redactie	45
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden	Redactie	46
Vogelwacht - Winkel.....	Jacques Raats	48
Wat doet Vogelwacht Uden?.....	Redactie	50
Advertenties.....	Bestuur	51

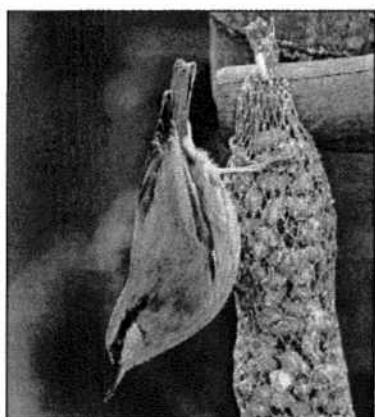

Mededelingen van de Redactie

Joepie! Het is weer bijna voorjaar! Elk jaar vind ik het weer zo bijzonder om de eerste zangvogeltjes te horen fluiten. En dan te bedenken dat er mensen zijn die het niet eens opmerken. Die mij wazig vragend aankijken als ik vol enthousiasme vertel over al die vogels die weer aan het fluiten zijn. Het is toch niet te geloven dat je dit vogelorkest niet hoort, dat er mensen zijn die niet gemerkt hebben dat het in de winter zo stil was. Ach ja, die mensen zien vast weer andere dingen waar ik helemaal geen weet van heb...

Maar goed, dit Bruujssel kijken we nog even terug naar de winter. Naar de prachtige dingen die de vogels ons in de winter te bieden hebben. Zo had ik dit jaar op mijn verjaardag (eind januari) wel een heel bijzonder cadeautje: een koppeltje Boomklevers dat de hele dag te zien was rondom onze voedertafel. Natuurlijk kon ik het niet laten om alle aanwezigen daar steeds op te blijven wijzen. Dit resulteerde in (voor mij) erg leuke gesprekken en eindigde met een neefje van negen jaar die met het vogelboek op schoot, verrekijker in de hand voor het raam zat om al dit moois eens goed te bekijken. Dat een verrekijker niet echt het beste hulpmiddel is voor vogels die op anderhalve meter afstand aan een vetbolletje hangen doet er even niet toe, hij heeft er ontzettend van genoten... En ik natuurlijk niet minder!

De Boomklevers zijn onze tuin trouw gebleven, hoewel ik moet toegeven dat ze een uitgesproken voorkeur voor pinda's en walnoten hebben. Met alleen een paar vetbolletjes lieten ze zich duidelijk minder vaak zien. Je snapt wel dat ik nu noten blijf voeren in de hoop dat ze straks één van mijn 'prachtige nestkasten' uitzoeken om voor familie-uitbreiding te zorgen!

De natuur is prachtig. Elk jaar is het anders, elke keer word je weer opnieuw verrast. Wat is het toch leuk om te genieten van vogels en ook om dit te delen met anderen. Dat is natuurlijk ook wat Vogelwacht Uden doet en dat lees je dan ook terug in dit éérste Bruujssel van dit jaar. We hebben weer vele boeiende verhalen ontvangen, zoals de nieuwe rubriek 'Bijzondere vogel in de kijker' van Jan-Willem Hermans. Zijn eerste verslag doet denken aan een spannend avonturenboek, het gaat over de 'Zwarte Ruiters'. Daarnaast beschrijft Jan-Willem ook de toekomstvisie van de Maashorst, erg goed dat de Vogelwacht hier nauw bij betrokken is. In het verslag van de Jeugd laat Peter van de Braak zien dat de jeugd niet bang is voor vieze handen (uh, gezichten). In het verhaal van John Opdam over de uilenwandeling kun je lezen dat ook het 'brede publiek' blij is met onze activiteiten, ruim honderd mensen die genoten hebben van een prachtige avond met prachtige geluiden. Leo Ballering heeft, samen met andere vogelwerkgroepen, een studie opgezet voor zangvogels in nestkasten, toch mooi dat de gegevens die we verzamelen nu ook nog breder verwerkt kunnen worden. Liesbeth Verkaar heeft ons nieuwe bestuurslid geïnterviewd, ook daarover word ik weer erg enthousiast. Ach ja, dat geldt eigenlijk voor het hele Bruujssel, lees zelf maar!

Tot slot; Adrie Nijssen is verhuisd naar West-Brabant. Helaas heeft ze afscheid moeten nemen van ons redactieteam. Wij bedanken Adrie voor haar mooie bijdragen, de afgelopen jaren!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Van de Bestuurstafel...

Lente, de natuur bruist weer van leven. Vooral na zo'n strenge winter is een beetje warmte en zonneschijn van harte welkom. Binnen het bestuur heeft zich een wisseling voorgedaan. Johan van Roosmalen is afgetreden en John Opdam hebben we bereid gevonden om ons te komen versterken. We wensen hem hierbij veel succes en vooral ook plezier! Johan, heel veel dank voor de vele vrije uurtjes die je de afgelopen jaren in de vereniging hebt gestoken. De volgende onderwerpen zijn de laatste tijd binnen ons bestuur besproken:

Inventarisaties Maashorst, Maashorst in beeld

Er zijn tot nog toe drieëntwintig kilometerhokken bezet, wat betekent dat we er twee jaar over moeten doen om de hele Maashorst en het Herperduin te inventariseren. Wanneer jullie dit lezen wordt er al volop geteld in genoemde gebieden. De inventarisatieperiode loopt van begin maart tot eind juni. Ons thema dit jaar is dan ook: 'Maashorst in beeld'. Dit kun je ook breder zien: de dia-avonden waarop leden van de Vogelwacht het 'eigen fotowerk' laten zien.

Schilderen de Groenhoeve

Op de zaterdagen 2 en 9 mei a.s. gaan de drie verenigingen de Groenhoeve van een likje verf voorzien; onderhoud van het gebouw is erg belangrijk. Het is weer hard nodig, want de verf op waterbasis die gebruikt is, houdt niet zo lang. Deze keer wordt er met meer duurzamere verf gewerkt. We hopen dan ook dat veel leden mee zullen helpen op deze twee zaterdagen. 'Vele handen...'

Driehonderdste lid

Marjo van Kreij is al jaren actief bij de Vogelwerkgroep Oss. Ze staat graag op onze telpost en besloot daarom ook bij ons lid te worden. Ze is ons driehonderdste lid. Ze kreeg tijdens de laatste jaarvergadering een Vogelwachterspeld en enkele stickers. Uiteraard wensen we haar veel vogelplezier!

Nieuwe folder (drieluik)

Er ligt een plan om verschillende onderwerpen te belichten in een nieuwe folder die in drieën gedeeld kan worden (drieluik). Deze flyers, met daarop ons jaarprogramma of een ander onderwerp (bijvoorbeeld de Kerkuil of de Huiszwaluw), kunnen in onze winkel uitgedeeld worden aan mensen die informatie over een bepaald onderwerp willen. Dit wordt de komende tijd nog verder uitgewerkt. Ideeën voor onderwerpen zijn van harte welkom.

Start vogelcursussen

Twee vogelcursussen zijn weer van start gegaan. Met de 'Piepcursus', onder leiding van John Hermans en Jan Verhoeven doen wel drieëntwintig leden mee. Er wordt flink wat 'afgepiept' op deze avonden. John en Jan nemen de piepcursisten na afloop mee op excursie, om de praktijk te leren. Ook de Vogelcursus was dit jaar weer erg in trek; maar liefst drieënveertig cursisten en verschillende mensen die teleurgesteld moesten worden. Joop Bergsma stopt met het geven van de Vogelcursus. We willen Joop hartelijk bedanken voor zijn jarenlange inzet. Zijn rustige en boeiende manier van vertellen, heeft vele aankomende vogelaars plezier gedaan. Jan van den Tillaart gaat het stokje overnemen van Joop. De cursus is 4 maart gestart, er zijn acht lessen, waarvan de laatste les op 13 mei is. Ongetwijfeld zullen hier weer een aantal nieuwe leden uit voortkomen. Wij wensen de cursisten veel succes!

Huiszwaluwentil Keldonk

Tiny van den Elsen en Ad van Wanrooij hebben een project opgestart om een Huiszwaluwentil op te richten. In Keldonk broeden gelukkig nog huiszwaluwen. Het is een groot zeshoekig bouwwerk op een hoge paal, waar verschillende huiszwaluwnesten op aangebracht kunnen worden. Dit soort til zie je ook wel voor duiven. Op 28 maart om twee uur is de officiële opening door wethouder Piet Hooiveld van de

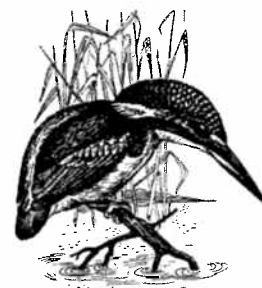
Gemeente Veghel aan het speelveldje 'Den Dries' in Keldonk. Ook onze leden zijn van harte welkom. Vogelwacht Uden heeft de bouwtekeningen gesponsord. Deze krijgen we na afloop weer terug, want er is een plan om eventueel bij de Groenhoeve ook een dergelijke zwaluwentil te plaatsen. De Heidemij (Arcadis) heeft een subsidiepotje voor dit soort projecten. Wij vragen financiële ondersteuning, dienen dit project in en dan maar hopen dat het gehonoreerd wordt.

Versturen maandagenda

Bij de Internetprovider Ziggo kun je maar vijftig e-mail adressen tegelijk aanschrijven. Wanneer je er meer verstuurt, wordt dit aangezien als spam. Dit geeft problemen met het versturen van de maandagenda. We hebben nu al bijna tweehonderdvijftig adressen. Er wordt naar een oplossing gezocht. Intussen krijgen de leden de stukken toegestuurd via Peter van de Braak. Het kan daardoor gebeuren dat men sommige berichten dubbel krijgt. Onze excuses hiervoor. De Internetprovider van de website heet nu 'Strato' (voorheen Lycos). De site wordt regelmatig bijgehouden door Peter van de Braak en Toy Janssen. Neem bijvoorbeeld eens een kijkje in de fotogalerij, zeer de moeite waard! Het adres is: www.vogelwachtuden.nl.

Rapport IJsvogelbroedplaatsen

Er is een mooi rapport gemaakt, met veel mooie foto's, over broedgelegenheden voor de IJsvogel langs de Leijgraaf. Op zestien plaatsen is dit mogelijk, wat verder weg van de wandelpaden. Door een stuk oever steil af te steken of een boom om te trekken, kun je al broedgelegenheid creëren (ook voor de Oeverzwaluw). Het rapport gaat naar het Waterschap, de Gemeente Uden en Veghel en naar het Brabants Landschap, die hiervoor een subsidiepotje heeft. We zijn benieuwd hoeveel ijsvogels de strenge winter hebben overleefd. Ze doen wat dat betreft hun naam geen eer aan.

Naschrift Redactie: In de meest recente berichtgevingen wordt gesproken van een achteruitgang van de populatie van wel vijftig procent!

Blokhutwandeling

Joop Bergsma geeft aan dat de Gemeente Uden niet snel genoeg reageert op ons verzoek om de Blokhut nieuwe stijl officieel te openen, de wandeling te markeren en te promoten. Wij gaan deze 'Vierseizoenen-blokhutwandeling' zelf officieel openen en afzetten met Vogelwachtstickers. Half maart wordt de winterwandeling omgezet in een voorjaarswandeling. Ieder seizoen wordt deze wandeling aangepast en we willen dit graag kenbaar maken aan het grote publiek.

Vrije Teugel bezwaar waterplas

Er is een brief uitgegaan namens de werkgroep 'Natuur en Milieu'. Zij maakt bezwaar tegen het graven van een grote waterplas nabij de Vrije Teugel (tussen Uden en Vorstenbosch). Dit hoort helemaal niet thuis in dit gebied, bovendien liggen er nog oude bolle akkers van cultuurhistorische waarde. Een grote recreatiedruk is hier ook niet gewenst.

Oprichting 'NESTKAST'

Leo Ballering heeft samen met andere nestkastcontroleurs een landelijk netwerk voor studies aan nestkastbroeders (NESTKAST) opgericht. Hij heeft namens onze club zitting in deze werkgroep. Amateur- en professionele nestkastcontroleurs worden bij elkaar gebracht om van elkaar te leren. Van het SOVON horen ze meestal maar weinig terug na het indienen van de gegevens. Leo zal er een stukje over schrijven in dit Bruujtsel om een en ander uit te leggen.

Onze 'keet'

Nu staat de keet bij Wim van de Wijst aan de Hoogstraat. We willen proberen om hem bij het MOB-complex te stallen, daar huist Staatsbosbeheer tegenwoordig en er zijn daar grote loodsen. Er is helaas ingebroken in de keet, hij moet opgeknapt worden, want de deur is geforceerd.

Wintervoeding

Op initiatief en kosten van de gemeente, hebben Marc Poulussen, Wim van Lanen en Jan Verhoeven de vogels in het buitengebied geholpen met voer tijdens de strenge vorst van begin januari. Na de voeding ging het al heel snel dooien en er is niet veel gegeten van het voer.

Big Day 2009

Op verzoek van Alexander Vesters is er een reservedag gepland voor de 'Big Day' (supervogeltelling). De dag zelf staat op zondag 31 mei (Eerste Pinksterdag) gepland. Vorig jaar ging deze dag niet door in verband met slecht weer. De reservedag staat nu op zondag 7 juni.

Tellint

Op zaterdag 3 oktober wordt er weer een tellint ingericht van Bergen aan Zee tot aan Enschede. Vogelbescherming vraagt of wij hier ook aan meedoen, maar gelijktijdig onze eigen telpost bezet willen houden. Hierover volgt nog meer informatie. Deze keer zitten we niet op de Wadden.

Ledenadministratie

Wederom veel nieuwe leden! Uit Uden zijn lid geworden: Christine van de Bilt, Els van der Leest, René Parijs en twee 'ouwe getrouwen' Bart en Stephanie Gevers. Uit Heesch: Gerard van Aalst, uit Geffen: Marjo van Kreijl, Uit Nistelrode: Jan Koos Doorten en José Escher en uit Zeeland: Martien van Dooren en Dieny Fleuren. Allemaal hartelijk welkom bij de club en veel vogelplezier!

Helaas is Tonny van der Rijt, de partner van Stefan van der Rijt uit Veghel, plotseling overleden. Tonny was ook lid bij onze vereniging. We wensen Stefan en verdere familie heel veel sterkte toe.

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

PERSONEELSADVERTENTIE

Vogelwacht Uden e.o. is op zoek naar een gemotiveerde

REDACTIE - MEDEWERKER M/V

ALGEMEEN:

- Een afwisselende en gevarieerde functie met veel eigen verantwoordelijkheid
- Je maakt deel uit van een enthousiast redactieteam, bestaande uit zeven medewerkers
- Het vraagt niet veel tijd (hooguit enkele uurtjes per maand)
- Op jaarbasis worden vier redactievergaderingen gehouden

VOGELWACHT UDEN VRAAGT:

- Gevoel voor taal, met name Nederlands in woord en geschrift
- Enthousiasme en motivatie zijn een pré
- Geen specifieke opleiding, alleen gezond boerenverstand
- Kennis op het gebied van tekstverwerking (WORD)
- Voor alle leeftijden (van 18 tot 80 jaar)

VOGELWACHT UDEN BIEDT:

- Een gedegen inwerkperiode met professionele begeleiding
- Enthousiaste collega's en uitstekende doorgroeimogelijkheden
- Geen vergoeding (ook niet nodig, functie geeft veel voldoening)
- Uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden

BEN JE TOE AAN EEN VOLGENDE STAP IN JE CARRIÈRE?

(of wil je gewoon nog iets meer weten) neem dan gerust contact op met Peter Noy, telefoon: 0413-251691 of e-mailen kan natuurlijk ook naar: pknoy@hetnet.nl

Extra corrector gezocht!

In verband met drukke privé-werkzaamheden van zowel Mia van der Crujisen als Tineke Huijs zoekt de Redactie, ter ondersteuning, een extra corrector (op invalbasis). Het werk bestaat uit het corrigeren van aangeleverde teksten op stijl-, taal- en typefouten. Indien nodig het verzamelen van foto's en illustraties ter verfraaiing van de verhalen. Daarnaast kunnen de taken worden uitgebreid met het incidenteel verslaan van activiteiten.

Functie-eisen: kennis van de Nederlandse taal en handigheid met de computer (MS-Office Word).

Peter Noy
Telefoon: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl

Adverteerders onmisbaar voor Vogelwacht Uden e.o.

Het is gebruikelijk om aan het begin van het nieuwe jaar onze trouwe adverteerders in het zonnetje te zetten. Sinds jaar en dag sponsoren zij Vogelwacht Uden door het plaatsen van een advertentie in ons prachtige clubblad. Wij, als vereniging, zijn genoemde adverteerders daar zeer erkentelijk voor. Met deze extra inkomsten kan de Redactie de drukkosten in de hand houden. Gelukkig is iedereen bereid om hun steentje hieraan bij te dragen. Nieuwkomers dit jaar zijn Boekhandel Bert van der Heijden en Super de Boer De Laak (beste supermarkt 2008), beiden uit Uden.

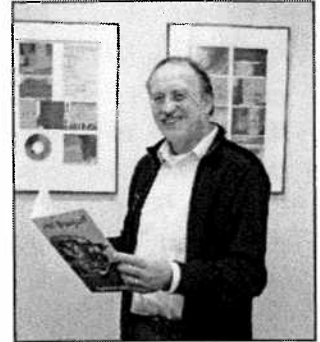
Hoofdsponsor is Drukkerij Graphiset uit Uden, die de full color omslagen van het Bruuijsel alsmede het complete binnenwerk sponsort. Zij werken het clubblad verder compleet af (hechten, nieten). Tevens een woord van dank aan Theo Peters Timmerwerken uit Veghel die belangeloos hout aanlevert voor de fabricage van nestkasten en voederplankjes.

Het bestuur bedankt hierbij alle adverteerders en subsponsors voor de prettige samenwerking. En voor onze leden... loop eens binnen bij onze adverteerders!

Enorm Snijders Metaal	Kapelstraat 1	5401 EC	Uden
Rijwielhandel Wim de Wilt	Kerkstraat 4	5401 BE	Uden
De Bruin Verzekeringen	Velmolenweg 87	5401 HL	Uden
Woningstoffeerder Van der Heijden	Neringstraat-Oost 7-9	5401 GM	Uden
Bressers Mannenmode	Marktstraat 12	5401 GH	Uden
Slagerij Knobbout	Drossaard 12	5403 ET	Uden
Kanters Loonbedrijf	Duifhuizerweg 8	5406 TB	Uden
Nobru Technisch Personeel B.V.	Rondweg 73	5406 NK	Uden
Het Bloemenmagazijn	Botermarkt 5	5404 NV	Uden
Tuincentrum De Kleuter	Goorkensweg 1	5408 SC	Volkel
Cock Uland, de Fietsenwinkel	Drossaard 47	5403 ES	Uden
Atriensis B.V., Partner in wonen	Insulindelaan 124	5613 BT	Eindhoven
4Feedt Honden en Kattenspecialiteiten	Volkelseweg 26	5405 NA	Uden
Sanden Sports Superstores	Kerkstraat 19-23	5401 BC	Uden
Aannemingsbedrijf Jan Peerenboom B.V.	Volkelseweg 6	5401 NA	Uden
Boekhandel Bert van der Heijden	Mondriaanplein 12	5401 HX	Uden
Super de Boer De Laak	Drossaard 14-18	5403 ET	Uden

In de schijnwerpers... 'Graphiset uit Uden'

Half februari bracht ik een bezoek aan Gerard Ketelaars, directeur van Graphiset. Een aantal jaren geleden heeft Graphiset het nieuwe ontwerp verzorgd voor de omslag van het Bruujssel. Sinds kort wordt door zijn bedrijf, naast het drukken van de full color omslag, het complete verenigingsblad gedrukt, waarna het door de bezorgploeg van de Vogelwacht verder onder de leden wordt verspreid. Wie is de man achter dit bloeiende Udense bedrijf en wat zijn zijn drijfveren? Met dit interview hoop ik een tipje van de sluier op te kunnen lichten.

Onderscheidend vermogen

In 1970 is Graphiset door zijn broer Marius Ketelaars opgericht. Het bedrijf was destijds gehuisvest in de Prior van Milstraat te Uden. Zo'n acht jaar later is Gerard bij het bedrijf gekomen en zijn ze verhuisd naar de Frontstraat op het industrieterrein in Uden. Graphiset is de laatste jaren uitgegroeid tot een professionele, middelgrote speler in de grafische wereld. Met ruim vijftig gemotiveerde medewerkers kunnen ze al het denkbare drukwerk voor zowel eenmanszaken als multinationals uitvoeren. Volgens Gerard onderscheidt Graphiset zich doordat ze een totaalpakket kunnen leveren, van drukwerk, etiketten tot en met het ontwerpen van gecompliceerde interactieve websites. "Wij proberen altijd voorop te lopen met de nieuwste technieken. Zo hebben we het afgelopen jaar geïnvesteerd in een nieuwe geavanceerde offset drukpers, 'de Indigo'. Ook het samen met de opdrachtgever ontwikkelen van een compleet nieuwe huisstijl behoort tot de mogelijkheden", aldus een gedreven Ketelaars.

Wars van status

Gerard is niet een man die zichzelf op de borst klopt of zich nadrukkelijk op de voorgrond wil stellen. Hij is wars van status, staat tussen de mensen en kijkt liever naar de inhoud. Hij probeert samen met het managementteam en natuurlijk zijn medewerkers een open en informele sfeer te creëren waarin iedereen zich thuisvoelt en waarin optimaal gepresteerd kan worden. "We hechten veel waarde aan opleidingstrajecten en scholing e.d. Door dit consequent vol te houden kun je de interne bedrijfsprocessen evenals de kwaliteit beter waarborgen. De mensen blijven daardoor goed gemotiveerd, waarbij het personeelsverloop erg laag is." Niet zonder trots vertelt Gerard dat Graphiset in 1997 als éérste bedrijf de 'Udense Business Award' mocht ontvangen. In de jaren daarna werden daar nog diverse onderscheidingen aan toegevoegd, waaronder de 'Gouden Z Award' als beste Grafimedia leerbedrijf en ook de 'EGIN Award' als beste Europese leerbedrijf. Genoemde awards hebben inmiddels een prominente plek ingenomen in de ontvangsthal van Graphiset.

Actief sporter

Naast het lidmaatschap van de UOV-Industriële Kring Uden, is Gerard actief als zaalvoetballer. Ook tennist hij regelmatig en houdt van tuinieren. "We wonen buitenaf, aan de rand van het waterwingebied (tussen Veghel en Mariaheide). Ik kan erg genieten van de open, groene natuur rondom ons huis. Ook de vele fluitende vogels klinken als muziek in mijn oren, hoewel ik ze niet allemaal op naam kan brengen. Maar daar heb ik jullie voor, vertelt hij lachend."

Het Bruujssel

Gerard geeft tot slot aan dat hij Vogelwacht Uden een warm hart toedraagt en leest altijd met veel plezier de uitgebreide verhalen in het Bruujssel. Wij, als club zijn daar natuurlijk erg blij mee en wensen Gerard veel succes met Graphiset. Uiteraard gaan we uit van een langdurige en prettige samenwerking, waarbij we elkaars werk- en aandachtsgebieden blijven steunen.

Peter Noy

Vogelwacht Uden legt voederplaatsen aan

‘Alléén bij uitzonderlijke weersomstandigheden, zoals strenge kou (-15° C en lager) over een langere periode (1 à 2 weken) of een dik sneeuwdek, gaat de ‘taakgroep Wintervoeding’ over tot het bijvoeren van bedreigde vogels... Zij legt contact met diverse instanties die het voedsel verstrekken en bepaalt waar en wanneer bijgevoerd moet worden. Dit bijvoeren gebeurt meestal in de buitengebieden, daar waar de voederplaatsen wat verder van de boerderijen aflaggen. In geval van calamiteiten treedt het draaiboek van de ‘taakgroep Wintervoeding’ in werking. Het is duidelijk dat de actieve inbreng van deze onopvallende taakgroep slechts sporadisch noodzakelijk is.’

Bovenstaande tekst is afkomstig uit de formele doelstelling van de ‘taakgroep Wintervoeding’ van Vogelwacht Uden. Voor veel nieuwe leden komt deze tekst onbekend voor. Begin jaren ‘90 heeft het Bestuur besloten om deze werkgroep op te heffen, bij gebrek aan strenge winters. Incidenteel hebben we in ons land met een langere vorstperiode te maken. Denk aan 1997, het jaar waarin de laatste Elfstedentocht werd verreden. Ook de afgelopen winter dook de temperatuur in onze regio gedurende ruim twee weken ver onder het vriespunt. De ‘Elfstedenkoorts’ begon weer op te komen, terwijl veel vogels het steeds moeilijker kregen om hun dagelijkse kost bij elkaar te scharrelen.

Spontane actie

Op vrijdagmorgen 9 januari werd ik op mijn werk gebeld door Liesbeth Verkaar. Ze gaf door dat Marc Poulussen het initiatief had genomen om de volgende morgen een tweetal routes in het buitengebied van Uden te rijden om zodoende de hongerige vogels van extra voer te voorzien. Mijn bloed begon sneller te stromen. Dit soort spontane, ad hoc acties deed mij denken aan de tijden van weleer. In mijn eerste jaren bij de Vogelwacht (eind jaren ‘80) kwam het regelmatig voor dat leden, gedreven door betrokkenheid met de natuur én een stuk idealisme met allerlei nieuwe initiatieven kwamen om deze vervolgens direct in de praktijk te brengen. Dat heeft zo zijn charme. Niet dat er nu geen initiatieven meer zijn. Integendeel, er worden de laatste tien tot vijftien jaar meer activiteiten op touw gezet dan ooit. Een groot verschil met vroeger is dat er nu meer instanties bij betrokken zijn. Het beleidsmatige aspect is een grotere rol gaan spelen. De wederzijdse belangen dienen vaak zorgvuldig te worden afgewogen. De doorlooptijd van projecten is daarmee wel toegenomen. Dat is dan wel weer een nadeel.

Speciale voedermengsels

Aangezien Marc Poulussen in de buitendienst van de Gemeente Uden werkt, is hij gewend om ‘door te pakken’ (dit soort mensen kunnen we niet genoeg hebben binnen Vogelwacht Uden, red.). In overleg met Huub van Boxmeer (Gemeente Uden) is besloten om enkele honderden broden, zaadmengsels en appels aan te schaffen. Door Huub werd ook financiële steun toegezegd. Volgens coördinator Marc Poulussen was het nodig om het oude draaiboek weer van zolder te halen en nieuw leven in te blazen. “Het was voor ons even wennen hoe we dit aan zouden pakken. Samen met Jan Verhoeven, Wil Verbossen en Wim van Lanen hebben we tientallen broden (geschonken door een begunstiger uit Uden) in kleine stukken verdeeld en met het zaadmengsel vermengd.”

Liesbeth Verkaar en Marc Poulussen aan het werk

Nadat de pers was ingelicht over dit voornemen, konden op die bewuste zaterdagmorgen in huize Poulussen de routes worden besproken, waarna de zakken voer in de auto's werden geladen. De aanwezige pers 'zoog' de aangereikte informatie op, waarmee zij vervolgens het grote publiek op de hoogte kon brengen van het fenomeen 'wintervoeding'. Het vror die ochtend dat het kraakte (ruim tien graden onder nul!).

De eerste stop die ochtend was bij het bruggetje over de Leygraaf op Kooldert. Onder een strakblauwe hemel werd de voederplaats schoongeveegd door Wim van lanen, waarna het voer op de provisorische voertafel werd gedeponerd. Liesbeth Verkaar zorgde voor de 'finishing touch' door doormidden gesneden appels op de kunstmatig aangelegde voedertafel te leggen. Er zijn twee routes door het buitengebied van Uden gereden, waarbij een tiental voederplaatsen zijn 'ingericht' die

min of meer aan het oog van het publiek onttrokken zijn. Hierdoor kunnen de vogels in alle rust het voedsel tot zich nemen. Toch blijkt dat tijdens strenge winters veel vogels het loodje leggen. Volgens Jan Verhoeven is dat een 'natuurlijke zaak', alléén de sterkste vogels overleven en houden de populatie in stand. "Ook de IJsvogel, die de laatste jaren sterk in aantal is gegroeid, zal deze winter behoorlijk in aantal achteruitgaan. De ervaring leert dat ook de ijsvogelpopulatie zich binnen enkele jaren volledig zal herstellen", vertelt Jan Verhoeven.

Bijvoeren mag weer

Volgens Vogelbescherming Nederland mag er het hele jaar worden bijgevoerd. Jarenlang werd dit door de verschillende instanties tegengesproken. Uit wetenschappelijk onderzoek is echter gebleken dat de vogels rondom onze huizen (want daar gaat het in dit geval om) zelf overgaan op natuurlijk voedsel wanneer ze bijvoorbeeld hun jongen moeten groot brengen. Ook is gebleken dat ze maar een klein gedeelte van hun voedselvoorziening aanvullen met het door mensen aangeboden voedsel. Het bijvoeren (vetbollen, pinda's, brood etc.) van vogels in de eigen tuin zorgt ervoor dat de vogels zoals vinken, mezen, groenlingen, mussen, sijzen, roodborst, merel etc. beter te bekijken zijn. Wat is er fijner dan vanachter het glas (met een kop warme chocomel) de vogels te kunnen bekijken. Kortom; het brengt de mensen dicht bij de natuur.

Vrij snel nadat deze spontane voederactie door enkele enthousiastelingen van Vogelwacht Uden was uitgevoerd, viel plotseling de dooi in. Dat zul je dus altijd hebben... Maar toch een ervaring rijker. Wie weet, volgend jaar weer? Of moeten we weer tien tot vijftien jaar wachten op een volgende strenge en langdurige vorstperiode. De 'werkgroep Wintervoeding' is er klaar voor!

Peter Noy

2008: Elf jaar Stootvogelwerkgroep: een daljaar

In 2007 was er sprake van een recordjaar in positieve zin. Ook in 2008 is er sprake van een recordjaar, maar dan in negatieve zin. Een dieptepunt in het aantal broedparen en bijna een dieptepunt in het aantal uitgevlogen jongen. Natuurlijk zijn er aanwijsbare verbanden te vinden tussen bijvoorbeeld 'broedresultaten en weertype' en 'broedresultaten en beschikbaarheid van voedsel' etc. Ieder jaar is weer een verrassing wat broedresultaat betreft en dat maakt het spannend en leuk.

Boomvalk

We proberen uiteraard ons waarnemingsgebied constant te houden en in 2008 betekent dat net als voorgaande jaren: Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, wijde omgeving van Mariaheide en Erpse bossen en Volkel-Odiliapeel. Het veldwerk is uitgevoerd door zestien personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door waarnemers alleen bezocht. Zoals elk jaar zijn de horsten van de volgende soorten gevolgd: Boomvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk en Wespendif.

Alle inspanningen hebben uiteindelijk tot de volgende resultaten geleid:

Het totaal

Jaar:	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	47	72	48	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	151	231	128	184	210	163	171	217	168	217
Jongen	125	185	114	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

2008 blijkt een bijzonder mager jaar. Landelijk gezien was er een mager aanbod aan muizen, hazen, konijnen en wespen. Vertaald naar roofvogels zou je dus mindere resultaten verwachten voor Torenvalk, Buizerd en Wespendif. Het aanbod aan vogels zou normaal moeten zijn, dat zou dan ook kunnen gelden voor de broedresultaten van Sperwer, Havik en Boomvalk. Regionaal zijn er natuurlijk soms afwijkingen van het landelijk patroon en er zijn veel andere factoren dan beschikbaarheid van voedsel die een rol spelen.

De resultaten per soort vertonen het volgende beeld:

Boomvalk

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	2	4	3	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	6	8	8	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	5	7	8	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	4	5	8	5	5	5	0	0	0	3

In 2008 maar twee daadwerkelijke broedsels gevonden. Minstens op één andere plek was een koppel boomvalken aanwezig. Over het algemeen weinig boomvalkwaarnemingen in onze regio dit jaar. Landelijk gezien neemt het aantal boomvalken al tientallen jaren af. Er zijn sterke indicaties dat dit te maken heeft met een slechte reproductie (slechte broedresultaten dus). Binnen onze werkgroep is vanaf 2002 meer aandacht besteed aan het vinden van boomvalkbroedsels. Opvallend dat nagenoeg alle broedsels in landelijk gebied te vinden zijn. In de omgeving van de Maashorst wordt al jaren niets meer gevonden.

Buizerd

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	14	26	18	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	20	51	27	31	48	35	34	41	21	36
Jongen	17	41	27	25	44	30	31	31	17	30
Uitgevlogen	16	41	24	23	38	28	29	28	14	25

Een dieptepunt in het aantal gevonden broedsels. Landelijk gezien presteerde de Buizerd een klein beetje slechter dan in 2007. In deze regio waren de resultaten veel slechter. Kijk hieronder naar de gemiddelde legselgrootte. Landelijk gezien was de legselgrootte 2,57 en voor Brabant 2,6.

	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Nesten	14	26	18	19	26	21
Gem. nesthoogte	11,9	11,6	10,3	8,8	12,0	11,7
Gem. legselgrootte (geteld)	1,8	2,3		2,5	2,5	2,0
Gem. jongen per nest	1,2	1,6	1,5	1,3	1,7	1,4
Gem. uitgevlogen per nest	1,1	1,6	1,3	1,3	1,6	1,4

Havik

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	10	15	8	14	14	10	7	8	5	7
Eieren	25	43	19	28	31	27	23	26	17	21
Jongen	24	35	19	24	28	23	19	22	15	16
Uitgevlogen	22	33	18	23	25	21	18	20	14	15

Ook bij de Havik veel minder broedsels gevonden dan in 2007. Landelijk gezien was het aantal gevonden nesten gelijk aan 2006, dan doen we het hier nog niet zo slecht, maar natuurlijk zijn onze getallen dermate klein dat er statistisch gezien weinig waarde aan gehecht kan worden.

Havik

Sperwer

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	9	12	7	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	37	49	22	45	55	41	44	75	46	80
Jongen	34	35	19	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	30	34	15	38	44	36	33	55	39	45

Landelijk gezien bleken procentueel minder eerstejaars vogels een broedpoging te wagen. Dat zou er op kunnen wijzen dat de omstandigheden minder goed waren dan in 2007. Verder bleek het aantal vogels met eileg in april in 2008 (59%) behoorlijk lager dan in 2007 (76%). Is hier sprake van weersinvloed?

Torenvalk

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	12	15	11	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	63	80	50	>72	>68	>55	>67	>82	>84	>74
Jongen	45	67	39	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	37	67	36	51	60	34	54	63	59	49

Een redelijk normaal jaar qua aantal broedsels. Het broedresultaat is wel mager. Landelijk gezien grote verschillen in voedselaanbod en dus in broedresultaten (bijvoorbeeld zeer goed in Friesland, zeer slecht in Zeeland).

Wespendief

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	0	0	1	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0

Helaas in 2008 weer geen broedsels gevonden, wel zijn er laat in het seizoen een tweetal vliegvlugge jongen boven het centrale stuk van de Maashorst gezien.

Wespendief

Samenvattend

In onze regio een behoorlijk slecht jaar voor de stootvogels. Zeer weinig nesten gevonden. Als je kijkt naar de broedresultaten per succesvol nest, dan zijn die nog redelijk.

Jaar	Nesten	Ei (geteld)	Jong / nest	Uitgevlogen / nest
2008	47	4,4	2,7	2,3
2007	72	4,2	2,6	2,5
2006	48	4,6	2,4	2,2
2005	63	4,4	2,2	2,2

Als er leden zijn die ons graag willen helpen met het veldwerk, dan horen wij dat graag. Je kunt je melden bij william.vandervelden@home.nl.

Namens de werkgroep Stootvogels,
William van der Velden en Piet van der Voort

Literatuur:

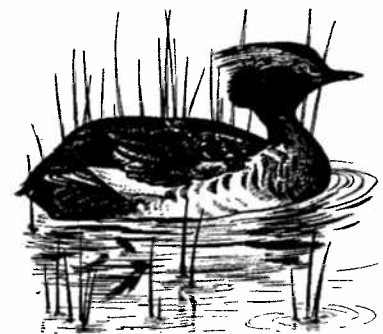
- * Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2008.
- * De Takkeling Jaargang 17 (2009), nummer 1.

Excursie Kraaijenbergse Plassen

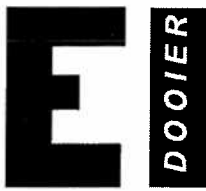
Op zondagmorgen (25 januari) vertrokken we om acht uur met zijn tienen naar de Kraaijenbergse Plassen. Een uitgebreid plassengebied in de buurt van Beers / Gassel. Onderweg ergens stond Rinus geduldig op ons te wachten. Allereerst gingen we naar de (bekende) vogelkijkhut. Daar zagen we Kuifduikers en Brilduikers, die ik persoonlijk heel mooi vind met die witte ronde vlek op hun kop. Tijdens het baltsen zetten ze die witte vlek groot op. Rietganzen en Kolganzen vlogen steeds over. Aangezien ik mijn telescoop niet had meegenomen, ben ik maar laag bij de grond foto's gaan maken, mooi omdat de vorst er nog op zat. Nadat iedereen het wel gezien had, reden we naar de Heeswijkse Plas, waar we heel goed de Groene Specht konden volgen. Tafeleenden en Krakeenden en Grote Zaagbekken waren er aanwezig. We hoorden twee boomleeuweriken en zagen ook nog een Grote Bonte Specht. Na een tijd (erg koud) bij de plas gestaan te hebben, weer retour naar Uden. Onderweg heel goed een Torenvalk op een paal kunnen spotten en meerdere Buizerds zien zweven. Prachtig waren de veertien Patrijzen in een weiland en een Goudvink vormde het sluitstuk. Het was wederom een interessante en gezellige dag.

Kuifduiker

Conny Koenen

JeugdVogelwacht

Iedere maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Hun eigen clubblad heet Het Ei, uiteraard mag de eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruujssel.

Seizoen 2008/2009

Wilgen knotten

Natuurlijk hoort er bij onze jeugdactiviteiten het wilgen knotten. Dit knotten doen we ieder jaar in de kersenboomgaard aan de Patrijsweg. De wilgen worden daar met het jaar groter en daarbij ook de takken. Gelukkig zijn we ook ieder jaar met meer jeugdleden. Maar dit jaar is het voor het eerst gelukt dat we alle wilgen geknot hebben. Het was wel flink aanpoten.

Iedere boom werd aangepakt, met zaag en snoeschaar. Het weer zat helaas niet zo mee, het regende een beetje. Maar gelukkig was iedereen hierop gekleed. Tussentijds een pauze met warme erwtensoep, roggebrood en spek. Dat ging er goed in. Alle takken werden verzameld en op een grote hoop gestapeld. Tja..., we zijn wel een beetje smerig geworden!

Ganzenexcursie

Met 24 jeugdleden zijn we op 17 januari met zes auto's naar de Osse polders gegaan. We wilden hier de verschillende eenden, ganzen en zwanen gaan zien. Voordat we bij het Natuurcentrum vertrokken konden we al een Appelvink prachtig bekijken. Na een twintig minuten rijden, waarbij er stevig gekletst werd door de portofoons, zagen we in de polder al witte zwanen zitten.

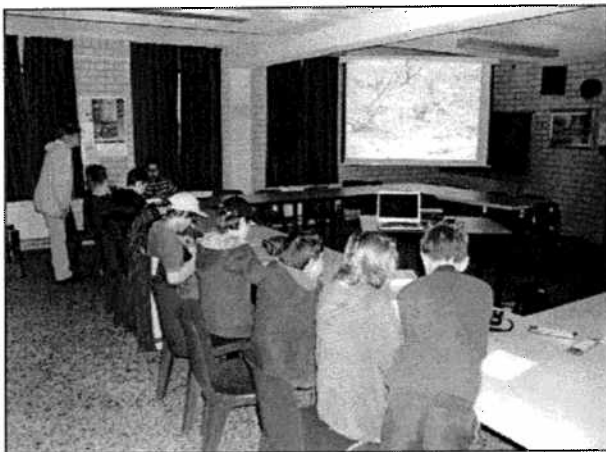
De eerste groep die we zagen waren allen Knobbelzwanen (oranje snavels). Maar na goed kijken zagen we ook zwanen met gele snavels. Hierbij moesten we goed kijken, waren het nu Kleine Zwanen of Wilde Zwanen. Het geel in de snavel liep niet spits naar voren (als een driehoek), maar was recht afgesneden. Het waren dus Kleine Zwanen. Deze Kleine Zwanen komen helemaal vanaf de Russische toendra om in de Osse polders te overwinteren. Ze leven hier vooral van gras (net als de andere zwanen). Wat verderop zagen we een prachtige witte reiger vliegen, de Grote Zilverreiger. Grote Zilverreigers broeden sinds enkele jaren in Nederland (Oostvaardersplassen) en overwinteren vooral in onze polders. We hadden deze ochtend geluk: op een maisakker zagen we een Kraanvogel zitten. Hij was hier vooral het achtergebleven mais aan het eten. Na een tijdje vloog de majestueuze vogel op en verdween richting de zwanen. Verderop zijn we bij de Grote Wetering gestopt. Ook hier hebben we een Grote Zilverreiger gezien. Maar ook vooral veel eenden; wel duizend Smienten. Natuurlijk hebben we deze ochtend ook diverse ganzen gezien: Grauwe Ganzen, Kolganzen (wit rond de snavel en zwarte strepen op de buik), Rietganzen (met donkere koppen) en ook Nijlganzen (grote zwarte ogen en veel wit in de vleugels).

De volgende vogels hebben we deze ochtend gezien:

Appelvink, Ekster, Houtduif, Kauw, Kraai, Kokmeeuw, Holenduif, Merel, Spreeuw, Wilde Eend, Meerkoet, Knobbelzwaan, Kleine Zwaan, Grote Zilverreiger, Buizerd, Stormmeeuw, Grauwe Gans, Nijlgans, Kolgans, Torenavalk, Turkse Tortel, Kramsvogel, Patrijs, Smient, Koolmees, Tafeleend, Roek, Canadese Gans en niet te vergeten een Kraanvogel.

Dialezing Natuurpad

Deze activiteit hebben we gehouden in en om de Groenhoeve. We zijn de ochtend gestart met een diashow die door Jolanda Rutten in elkaar was gezet. In deze diashow had Jolanda foto's van al haar tuinvogels gezet. De jeugd moest zelf raden om welke vogel het nu ging. Natuurlijk mochten ze de boeken erbij gebruiken, sommigen zelfs de verrekijker. Van Roodborst tot alle mezensoorten kwamen er voorbij. Sommige waren toch wel moeilijk; was de vogel met een gestippelde borst nu een jonge Merel, Zanglijster of Grote Lijster?

Meteen na de quiz hebben we de uitslag gegeven en natuurlijk de tips waar je op moet letten. Tussentijds kregen we nog twee traktaties van twee jarige jeugdleden. Hiervan had er één zijn cadeau meegenomen, een telescoop! Leo had ook een tiental nestkasten laten maken die we vervolgens bij het natuurpad (naast de Groenhoeve) gingen hangen. Hier hebben we tevens diverse tuinvogelsoorten 'live' gezien.

'Het Roodborstje liet zich erg mooi bewonderen in de nieuwe telescoop'

Breng jij de jeugd uit Uden echt naar buiten?

Wat is er nu leuker dan samen met jongeren van vogels en natuur te genieten? Jongeren begeleiden, terwijl zij jou met andere ogen naar de natuur laten kijken. De JeugdVogelwacht bied jou nu die kans! We zijn altijd op zoek naar enthousiaste begeleiders. Kennis van vogels en natuur is niet het belangrijkste, een dosis humor, spontaniteit en gezellige omgang met kinderen wel. Naast vaste begeleiders zijn we ook op zoek naar begeleiders die een enkele keer in willen springen. Lijkt het je wat? Neem contact op met een begeleider van de JeugdVogelwacht. Pas wel op, het werkt erg verslavend!

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maand en hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die te downloaden is op onze site en laat ze contact opnemen met Peter van de Braak, zodat ze zich op kunnen geven. Voor kinderen die geen tijd hebben om mee te doen aan activiteiten, of volwassen vogelaars die willen weten wat ze zoal missen is er 'Ei Nieuws'. Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl en klik op 'Jeugd'.

Peter van de Braak, Jeugdcoördinator (telefoon: 0413-253586)

'Gek van vogels en alles wat leeft'

Er zijn denk ik maar weinig leden die weten dat er in Nistelrode een vogelopvang huist. De man achter deze opvang is Wim van Lith, een enthousiasteling in hart en nieren. Hij wil dieren die gewond zijn of in de problemen zijn geraakt een tweede kans geven En daar neemt hij zijn hele gezin in mee!

Ontstaan

In de tien jaar dat ik nu in het Bestuur zit weet ik niet beter: als er ergens een gewonde vogel is gemeld, kan ik Wim bellen. Hij doet dit nu ongeveer dertien jaar in deze vorm, maar heeft altijd al een zwak gehad voor dieren in de problemen. Hij maakt daarbij geen onderscheid tussen dieren uit de natuur of gefokte dieren, alles wordt geholpen. Hij heeft deze liefde voor dieren meegekregen van zijn opa van vaders kant. Toen er een Sperwer in de kippenkooi zat, riep zijn opa hem er bij, om te laten zien wat voor een mooie vogel een Sperwer is. Ook heeft hij in zijn jonge jaren een jonge Boomvalk zelf grootgebracht. Dat liet zijn sporen na.

Wim woont aan de noordkant van Nistelrode en heeft in zijn grote tuin heel veel kooien en hokken staan. Ook buiten aan de straat staan wat kooitjes, voor als hij eens niet thuis is. Dan kunnen de mensen toch de dieren die opgevangen moeten worden kwijt, want hij is nooit lang van huis. Vroeger bracht hij de dieren naar Jan Veebens in Maliskamp. Toen die stopte gingen de dieren naar Jan Staal, maar die hielp voornamelijk stootvogels en daar kon hij andere soorten niet kwijt. Zo is hij bij het vogelasiel

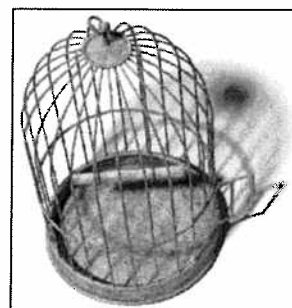
'Wim van Lith met een gerevalideerde Buizerd'

Someren terecht gekomen. Eerst bracht hij de vogels vaak direct naar het asiel, maar je kunt wel bedenken dat de benzinekosten alsmaar opliepen (47 kilometer, ongeveer één uur rijden). Zoetjesaan werd het eerste hok gebouwd, zodat de vogels een korte periode konden overbruggen, voordat ze naar Someren gingen. En het aantal gewonde vogels, dat gebracht werd, groeide alsmaar. Ook andere dieren zoals konijnen, cavia's, hazen en fretten, werden gebracht. In de loop der jaren groeide hiermee ook het aantal hokken. De dierenambulances wisten de weg naar Nistelrode inmiddels ook goed te vinden. Nu wordt er eens in de twee weken naar Someren gereden en komen ze uit Someren eens in de twee weken de dieren uit Nistelrode halen. En zo is het steunpunt aanneem- en doorgeefpunt van de opvang eigenlijk ontstaan. Helaas is Toon de Smit van het Vogelasiel Someren nu ziek, maar de vrijwilligers komen toch om de week. Het asiel in Someren is ook te bezoeken, er is altijd wel wat te beleven. In de zomer zijn er veel pompoenen, want die worden er gekweekt. Ook leuk om bijvoorbeeld stootvogels eens van dichtbij te zien. Kijk maar eens op www.vogelasiel-someren.nl.

Uit eigen zak

Alles wat hij voor de dieren doet, betaalt hij uit eigen zak. Hij krijgt geen cent subsidie van wie dan ook. Hij werkt als handhaver bij het RMB (Ruimte, Milieu en Bouwen) in Cuijk. Daar houdt hij zich bezig met de 'groene' wetgeving, die van toepassing is op de buitengebieden.

Er wordt gewoon veertig uur in de week gewerkt en alle werkzaamheden voor de opgevangen dieren doet hij daarbuiten. 's Morgens is hij ongeveer een uur bezig met eten en drinken geven voor hij naar zijn werk gaat. 's Avonds ook zoets en op zaterdag is hij de hele dag bezig met kooien verschonen. Dat zijn toch al gauw zo'n twintig uur in de week. Gelukkig heeft hij hulp van zijn gezin en van Pieter van der Sanden, die komt iedere zaterdag. Eigenlijk wil hij ook geen subsidie, want daar komt heel wat bij kijken. Veel administratieve rompslomp, vooral belastingtechnisch en dan zou hij er een Stichting van moeten maken. Hij moet wel de administratie van de dieren goed bijhouden voor Someren. Het liefst krijgt hij af en toe iets toegestopt. Maar hij is wel inventief geworden. Er wordt vaak in natura betaald. De volièrevogels die bij hem terecht komen, worden door liefhebbers afgenomen en die Wim in ruil dan weer vogelzaad schenken. De postduivenopvang heeft vaak duiven die het thuishonk niet tijdig meer konden vinden en die de eigenaars niet meer terug willen. Die duiven krijgt hij als voer voor de stootvogels. Ook met Eeg Manders van Ziezo (minidierentuin in Volkel) heeft hij zo afspraken gemaakt, bijvoorbeeld voor het plaatsen van nertsen of exotische dieren. Oud brood krijgt hij van een kennis die in een instelling werkt en ingevroren eendagskuikens uit het asiel in Someren. Als er jonge konijntjes worden gebracht gaan die naar de overbuurvrouw die ze vervolgens groot brengt. Zijdelings heeft hij en het asiel ook te maken met de AID (Algemene Inspectiedienst). Er worden steeds meer eisen gesteld aan het formaat van de kooien en het vervoer van de dieren. En dat is weer ter bescherming van de dieren en maar goed ook. Maar daar hebben ze in het asiel in Someren natuurlijk meer mee te maken. Onlangs bracht men een Rotgans naar de opvang die door zijn poot geschoten was. De onderpoot was verbrijzeld en moest geamputeerd worden. De dierenarts deed dit geheel gratis. Hierna kreeg de gans een week antibiotica. Twee weken herstel volgden. Er zijn dus flink wat kosten gemaakt voor deze gans, terwijl een jager voor zijn plezier op de dieren schiet. Zou die jager daar enige weet van hebben?

Aantallen

Toen ik de aantallen te zien kreeg, was ik verbaasd. Er wordt echt veel opgevangen! Enkele voorbeelden: Ekster, Houtduif, Gierzwaluw, Roodwangschildpad, Huismus, Buizerd, Knobbelzwaan, Groene Specht. Er zijn periodes dat het drukker is dan anders. In de tijd dat de jonge vogels uitvliegen (juni), is het altijd druk. Dat zie je gelijk terug in de statistieken. Dan zitten Wim, zijn vrouw en de kinderen vaak tussen alles door, jonge vogeltjes te voeren in zijn keuken. In die periode worden heel vaak jonge vogels, zoals 'takkelingen' (jonge uilen en stoofvogels) gebracht, waarvan men denkt dat ze verlaten zijn, maar die eigenlijk gewoon met rust gelaten hadden moeten worden. De ouders zijn altijd wel ergens in de buurt. Het andere jonge grut dat dan gebracht wordt is vaak, wanneer er bomen gesnoeid of gekapt worden of struiken geruimd en waarvan dan blijkt dat er een vogel in zat te broeden. Wim roept iedereen op om jonge vogels zoveel mogelijk te laten zitten en duiven die gewond zijn eveneens achter te laten, omdat dit toch voedsel is voor andere dieren, die anders in plaats daarvan, mogelijk gezonde dieren pakken. Ook de maand januari 2009, waarin het streng vroom, was een drukke periode. Er werden toen zestig dieren opgevangen, normaal vangt hij dan maar de helft op.

Hier zie je de aantallen van de afgelopen drie jaar:

	<u>Vogels</u>	<u>Zoogdieren</u>	<u>Overige</u>	<u>Totaal</u>
2006:	865	214	3	1.082
2007:	893	166	7	1.066
2008:	707	90	14	812

Dat zijn toch behoorlijke aantallen, waar je niet meteen aan denkt als je de tuin ziet. Maar de meeste dieren blijven nooit langer dan een week. In principe gaan alle vogels naar Someren.

Soms worden ze eerder vrij gelaten omdat ze binnen enkele dagen zijn hersteld. Ook gaan er dood. Het is dus echt een aanneem- en doorgeefpunt. De verhouding is grofweg: een kwart wordt binnen een week weer vrijgelaten, een kwart gaat dood en de helft gaat door naar Someren. Daar sterft er soms nog wel eens een enkele vogel, maar de meeste die via het aanneempunt komen, worden naar verloop van tijd weer vrijgelaten. Wim en zijn gezin kunnen zich eigenlijk nooit aan een dier hechten, want ze weten dat deze altijd weer weggaat. De kinderen (hij heeft al een wat oudere zoon en dochter), vragen wel eens of een leuk dier mag blijven, maar dat kan niet, behalve de hond dan. Ook is het soms moeilijk om te moeten beslissen of een dier het wel of niet zal halen of ge-euthanaseerd moet worden. Door de jaren heen heeft Wim hier veel ervaring mee opgedaan en is hij bijna een halve dierenarts geworden. Hij moet de zieke dieren verzorgen en medicijnen geven, vaak antibiotica die hij van de dierenarts krijgt. Vakantie zit er vaak niet in, hoewel de overbuurvrouw wel eens de boel voor hem wil overnemen, maar nooit voor lang. Verreweg de meeste dieren worden gebracht door de verschillende dierenambulances: Dierenambulance Veghel-Uden, Dierenambulance Maasland (Oss) en Dierenambulance Den Bosch. Het is het beste als je een gewond dier vindt, om deze te bellen, want Wim werkt gewoon overdag en is eigenlijk niet in de gelegenheid om een gewond dier ook nog eens te gaan halen. Dan zouden de kosten helemaal uit de hand lopen. Het nummer van Dierenambulance Veghel Uden is: 06-53707111. Zelf brengen kan natuurlijk ook, want dat drukt de kosten van de brandstof voor de ambulances weer aanzienlijk. Zoals eerder aangegeven staat er een kar met hokken waarin vogels en of ander dieren geplaatst kunnen worden. Vooraf bellen hoeft niet.

Om nooit te vergeten

Gebeurtenissen die Wim niet snel zal vergeten zijn onder andere een Papegaai die zichzelf in zijn kooi heeft opgehangen. Het dier was net aan het herstellen, want hij kreeg totaal verkeerd voer van de eigenaar. Het was een fruiteter en kreeg vijf jaar lang voornamelijk zaden. Hij vond hem 's morgens met zijn kop klemgezet tussen de spijlen en het frame van de kooi. Hoe die dat voor elkaar heeft gekregen weet hij nog steeds niet, maar hij vond het heel erg.

Een jonge Slechtvalk had zijn eerste vlucht gemaakt, maar was kletsnat geworden door de regen en gestrand. Wim heeft hem droog geföhnd en de valk is er bovenop gekomen, de dag erna retour nestkast gegaan en uiteindelijk toch nog uitgevlogen. Verder had hij al twee weken een jonge Boomvalk in zijn opvang. Via Internet zag hij dat Otto Kwak een jonge Boomvalk uit een van zijn gevolgde horsten in hoogspanningsmasten, kwijt was. Contact opgenomen en jawel, uit alles bleek dat dit de vermiste Boomvalk was. Het beestje is vrijgelaten in de nabijheid van het nest en gelijk reageerden de oudervogels en broertjes en/of zusjes op de verloren zoon. Alles net op tijd om de reis naar Afrika te kunnen maken. Dat zijn mooie dingen om mee te maken.

Na afloop van het gesprek liet Wim me nog de opvang zien. Een Havik met ontstoken ogen, waardoor die dus niet kan jagen, een Sperwer, een Meerkoet, een Knobbelzwaan met een gebroken vleugel, drie eerstejaars Buizerden, enkele (tamme) konijnen en een fretje. En dat zijn nog maar enkele van de dieren die de afgelopen dagen weer zijn binnengebracht. Egels neemt hij zelf niet meer aan, omdat dit te specialistisch is. Die kunnen eventueel wel rechtstreek naar Someren. Wim kan erg mooi vertellen, is één en al enthousiasme. Dat moet ook wel, anders houd je het niet vol. Hij doet erg goed werk en gelukkig is hij in 2007 door de Dierenbescherming in het zonnetje gezet. De natuur is keihard en als een dier gewond is, zal die het niet lang meer maken. Als mensen zoals Wim sommige dieren een tweede kans geven, is dit toch een mooi streven. Jan Verhoeven en Jan van de Tillaart brengen ook nogal eens gewonde vogels bij hem. Hopelijk kan hij nog lang doorgaan met dit werk, want daar hebben alle vogels en dieren uit onze omgeving baat bij!

Liesbeth Verkaar

Oprichting landelijk netwerk voor studies aan nestkastbroeders

Afgelopen zomer heb ik met een aantal vogelwerkgroepen uit het hele land het initiatief genomen tot het oprichten van een landelijk nestkastenonderzoeknetwerk speciaal gericht op zangvogels, van mezen, boomklevers, zwaluwen en vliegenvangers tot kauwen en holenduiven. In dit netwerk willen we amateur- en professionele nestkastenonderzoekers (controleurs en ringers) bij elkaar laten komen om van elkaar te kunnen leren. Om het voor iedereen mogelijk te maken om mee te doen is er een mogelijkheid om laagdrempelig te beginnen. Ook willen we (reeds) verzamelde gegevens veilig stellen voor verder onderzoek. Daarom hebben de initiatiefnemers uit deze groepen contact opgenomen met het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO), het Vogeltrekstation/Nederlandse ringcentrale (VT) en SOVON (Vogelonderzoek Nederland) voor wetenschappelijke expertise en het beheer van reeds bestaande databases. Tot ons genoegen hebben deze instituten enthousiast en positief op onze ideeën gereageerd. Het initiatief heeft de toepasselijke naam 'NESTKAST' meegekregen, het acroniem van NETwerk voor STudies aan nestKASTbroeders. Let wel, het is voor studies AAN nestkastbroeders en niet VAN, want al staat de nestkastbroeder centraal, er worden meerdere gegevens verzameld van onder andere de omgeving en het klimaat. Het is in ieder geval de bedoeling om zoveel mogelijk gegevens uit, met regelmaat gecontroleerde, nestkasten te verzamelen en die jaarlijks te analyseren en te rapporteren door middel van een verslag en/of landelijke bijeenkomst. Bij SOVON is reeds een elektronische database, het elektronische nestkaartprogramma, aanwezig waarin iedereen zijn gegevens kan invullen, inzenden en zelfs zijn resultaten kan analyseren. Elk jaar worden er al zo'n vijf- tot tienduizend nestkaarten ingevuld, waarvan zo'n tweeduizend van zangvogels. Het is ook zeker de bedoeling om zoveel mogelijk oude data toe te voegen aan dit systeem. Zo gaan die inspanningen uit het verleden niet verloren en levert het voor wetenschappelijk onderzoek onschatbaar waardevolle gegevens op. Om laagdrempelig te beginnen kunnen de eerste jaren gegevens ook op een verzamelformulier en/of papieren nestkaarten worden aangeleverd.

Vogelringen

We maken dus een vliegende start. Het vogeltrekstation ziet mogelijkheden om ringvergunningen uit te geven, bijvoorbeeld in het kader van het RAS (Retrapping Adults for Survival) project. Voor een overlevingsanalyse is het van belang dat de in de nestkasten broedende vogels geringd worden en dat de ringen in volgende broedseizoenen afgelezen worden. Ook wil het vogeltrekstation stimuleren dat er in Nederland meer nestjongen geringd worden. Een andere positieve ontwikkeling is dat deze ringgegevens direct via het nestkaartensysteem van SOVON ingevoerd kunnen worden. Het NIOO (o.a. bekend van het langjarig

wetenschappelijk onderzoek naar koolmezen en bonte vliegenvangers) zal het geheel coördineren en in overleg en samenwerking met SOVON specifieke analyses uitvoeren op de data. Van deze analyses gaat jaarlijks een verslag uitgebracht worden. We denken met onze plannen een levensvatbare mix van amateurs, professionals en gegevensbeherende instanties gevonden te hebben om tot een goed lopend landelijk netwerk te komen. Op deze manier hopen we dat onze verzamelde gegevens niet verloren gaan, vindt er terugkoppeling van de gegevens plaats en kan er specifieker naar trends binnen de broedpopulaties en op landelijk niveau gekeken worden. Daarnaast kan dit netwerk tevens dienen om ervaringen, kennis en informatie uit te wisselen tussen de amateurnestkastonderzoekers (controleurs en ringers) onderling.

Op zaterdag 21 maart 2009 wordt een eerste landelijke bijeenkomst georganiseerd op het NIOO in Heteren. Hier willen we met geïnteresseerde nestkastencontroleurs en ringers, afgevaardigden van vogelwerkgroepen met nestkastenonderzoek en wetenschappelijke onderzoekers die nestkasten gebruiken, bespreken wat we willen bereiken en hoe we dat denken te kunnen gaan bereiken. Op die dag zullen er door alle deelnemende partijen presentaties gegeven worden (het programma wordt nog bekend gemaakt) waarna we verder opties en voorstellen willen bespreken. Zodoende kunnen we komend broedseizoen gelijk aan de slag. Voorlopig heeft het platform alleen nog maar een e-mail adres: nestkast@nioo.knaw.nl maar dat zal hopelijk snel veranderen.

Namens 'NESTKAST':

- * Ronald Beskers (Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken)
- * Henri Bouwmeester (Vogelwerkgroep NIVON-Goor)
- * Frank Majoor (SOVON)
- * Hans Schekkerman (Vogeltrekstation/Nederlandse ringcentrale, VT)
- * Marcel Visser (NIOO)

Leo Ballering (Coördinator werkgroep Nestkasten)

PTT wintervogeltelling december 2008

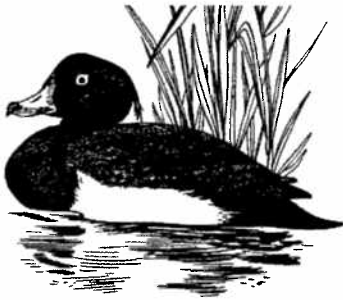
Voor de tweede keer is op 21 december de SOVON PTT (Punt Transect Telling) gedaan langs het Duitse Lijntje, van de Goorsche bossen tot Eerde. Over die route wordt tussen half en eind december op twintig punten precies vijf minuten geteld en over Nederland wordt dat al dertig jaar op meer dan vierhonderd routes gedaan zodat een langjarig overzicht van de wintervogelstand wordt verkregen.

Het was, met zeven tot tien graden boven nul, niet echt winterweer; dat had als voordeel dat het goed uit te houden was maar als nadeel dat het op sommige stukken flink baggeren was, zeker in het Wijboschbroek. Vorig jaar hadden we bij de start in de Goorsche Bossen al negenhonderd houtduiven maar we wisten al dat die er niet zouden zitten. Toch was de start veelbelovend; op weg naar het eerste punt zagen we tussen Veghel en Mariaheide al een mannetje Zwarte Roodstaart. Ook hoorden we voor de telling op het eerste punt een Boomklever maar die hield tijdens de vijf telminuten zijn mond en mocht dus niet meegeteld worden! De natuurontwikkelingsgebieden langs de Leijgraaf leverden de mooiste waarneming op: een Zwarte Ruiter en een Grote Zilverreiger! Die laatste zit er al een paar weken en we hadden gehoopt dat we deze konden tellen, gelukkig zagen we hem/haar bij Knipperdul. Die Zwarte Ruiter is nog specialer want die zou niet mogen overwinteren in Nederland. Er worden wel Zwarte Ruiters gezien in de winter maar dan voornamelijk in Zeeland en Zuid-Holland. Naast deze twee vogels werden er langs de Leijgraaf nog een IJsvogel, Knobbelzwanen, Aalscholvers en driehonderd Kieviten gezien maar dit was voor en na de vijf telminuten en die mochten er dus niet op. Het geeft wel aan dat het een zeer interessant gebied aan het worden is. Het was dan ook zeer vervelend dat er, gelukkig na de telling, zes motorcrossers het nodig vonden met veel kabaal door het gebied te moeten rijden.

Zwarte Ruiter (zomerkleed)

Verder langs het Duitse Lijntje kwamen we voor Mariaheide uit bij het spoorwegbosje, wat op zich een saai punt lijkt te zijn maar hier werden wel de meeste soorten geteld, achttien. Iets verderop precies ten noorden van Mariaheide kwam er nog een Grote Zilverreiger over maar helaas weer ná de telminuten. Het telpunt bij de afrit van Veghel Noord en het Ven leverde de eerste grote groepen Waterhoentjes en Meerkoeten op die zouden we later bij Schil en Punt en de Aabroeken nog veel zien. Ook bleek hier een groep van drieënvijftig Ringmussen te zitten. In Veghel kregen we een fraaie Koperwiek mooi in beeld maar viel het Geerbosch nogal tegen. Later in het Wijboschbroek zat ook al niet veel, en dan zeggen ze dat de natuur zo mooi is...

Kuifeend

Bij het telpunt Hoek Beekgraaf en de Aa zagen we veel eenden rusten op het water. Naast Wilde Eend ook Krakeend en Tafeleend. Het stuk natuurontwikkeling tegen de A50, waar we vorig jaar nog een Grote Gele Kwikstaart hadden, is dit jaar helemaal vergrast en de Kieviten zagen we nu verderop bij de gerestaureerde Kildonkse molen vliegen en die mochten we wel meetellen! Ook vlogen hier een grote groep Spreeuwen. Jammer genoeg misten we daar net twee Nijlgansen en een groep van zeventien Kramsvogels die net na de telling overkwamen. Op de Zuid Willemsvaart was het weer feest met grote aantallen meeuwen en eenden; in totaal werden daar 476 Kokmeeuwen

geteld, vier Stormmeeuwen en negen Zilvermeeuwen, 201 Wilde Eenden, zeven Soepeenden, zesendertig Tafeleenden en zestien Kuifeenden. De grootse misser hadden we ook daar. Bij aankomst zagen we een volwassen Slechtvalk jagen achter Kokmeeuwen boven het gebouw van de CeHaVe op de hoek van de A50 en het kanaal maar toen we gingen tellen liet het dier zich niet meer zien.

Al met al leverde deze telling 2.210 vogels op verdeeld over tweeënvijftig soorten; hieronder waren tien nieuwe soorten te weten: Fuut, Grote Zilverreiger, Grauwe Gans, Krakeend, Fazant, Zwarte Ruit, Groene Specht, Koperwiek, Goudhaan en Keep. Maar de missers ten opzichte van vorig jaar mochten er ook wezen: Kolgans, Nijlgans, IJsvogel, Graspieper, Grote Gele kwikstaart, Zwarte Roodstaart, Grote Lijster, Kuifmees, Boomklever, Klapekster en Goudvink. Over een termijn van twee jaar zijn er langs deze route nu totaal vierenzestig soorten geteld.

Namens de tellers Karin en Ton Hermans, Wolter Brongers, Arend Vermaat, Peter Vlamings en ondergetekende,

Leo Ballering

Keep

Bijzondere vogel in de kijker...

'Zwarte Ruiter in de Leijgraaf'

Een nieuwe rubriek, als opvolger van 'Vogel onder de loep...'. De titel 'Zwarte Ruiter in de Leijgraaf' doet denken aan een spannend avonturenboek. Gelukkig weten vele vogelaars wel wat met deze titel bedoeld wordt. De Zwarte Ruiter staat in de hoofdrol omdat deze bijzondere vogel de hele winter te zien geweest is langs de Leijgraaf. Ter hoogte van de vistrap in 'het Broek' scharrelde deze vogel zijn kost bij elkaar. Dit is zeer opmerkelijk. Zwarte Ruiters overwinteren bijna niet in Nederland en als ze het al doen, zitten ze meer in het Zeeuwse gebied. In de winter lijken Zwarte Ruiters en Tureluurs op elkaar. Het is een steltloper met hoge oranje-rode poten. De Zwarte Ruiter is groter en iets grijzer dan de Tureluur. Het opvallendste kenmerk is echter wel de duidelijke oogstreep, die bij de Tureluur bijna niet te zien is. Zwarte Ruiters broeden in open en licht beboste toendragebieden van noordelijk Scandinavië tot ver in Siberië. Dan doet deze vogel zijn naam eer aan. Het kleed is compleet veranderd naar roetzwart met witgespikkelde bovendelen. Het nest is een schaars bekleed kuiltje op een open plek, meestal in de buurt van een kei of dode tak. Het legsel bestaat uit circa vier eieren, die na 22 tot 25 dagen uitkomen. Het voedsel bestaat in het binnenland uit waterinsecten en hun larven, visjes, kikkers en kikkervisjes. De Europese broedpopulatie wordt op ongeveer 46.000 exemplaren geschat.

Volwassen vrouwtjes verlaten de broedgebieden rond half juni, mannetjes en jonge vogels volgen vanaf half juli. Voordat ze naar hun overwinteringsgebied gaan, blijven ze een tijd in Europa, vooral de Wadden en de Zeeuwse delta herbergen dan vele Zwarte Ruiters (ca. tienduizend exemplaren). In augustus en september trekken ze weg naar Afrika, met name de Sahel-zone rond de evenaar. Helaas is weinig bekend waar de grote concentraties dan blijven. Tijdens hun verblijf in Afrika hebben ze voorkeur voor slijkige vlaktes waar ze garnalen, kleine krabjes, wormen, visjes en schelpdieren proberen verschalken. Het aantal overwinterende Zwarte Ruiters bedraagt hoogstens een honderdtal en die zijn dan voornamelijk in de Zeeuwse delta te bewonderen. In strenge winters wordt vaak ook dit gebied verlaten, wat onze waarnemingen des te opmerkelijker maakt. Deze winter kan toch niet betiteld worden als mild (de koudste sinds 1997, red.). De eerste melding van een Zwarte Ruiter is gedaan op 7 december 2008. Op www.waarneming.nl staat als laatste waarneming 18 januari 2009. Echter in februari en nu zelfs begin maart heb ik de vogel nog vele malen gezien. Er zijn prachtige foto's van gemaakt door onder andere Carel van der Sanden. We zijn benieuwd wanneer deze bijzondere vogel naar zijn broedgebied vertrekt en of we hem volgend jaar weer kunnen waarnemen. De Leijgraaf is wel flink ten goede veranderd. Blijf kijken, het is telkens anders en weer spannend wat je er tegenkomt.

Jan-Willem Hermans

Zwarte Ruiter langs Leijgraaf, foto Carel van der Sanden

Werkgroep VLU zet 70 meter eikenhakhoutsingel af!

'VLU met 35 personen actief in het Udense landschap'

De werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU) heeft op zaterdag 14 februari aan de Strikseweg (net buiten Uden) met vijfendertig personen een eikenhakhoutsingel afgezet / teruggesnoeid op zestig centimeter hoogte. Op deze manier groeien de resterende stobben van eik, berk, vuilboom en lijsterbes weer uit tot een fraaie dichte singel. Er waren maar liefst vijfendertig personen actief in het Udense landschap. Dat is tien meer dan gemiddeld.

Volgens woordvoerder Ernest de Groot zijn dichte, lage houtsingels met overstaande bomen zeer waardevol voor struweelvogels als Geelgors, Winterkoning, Roodborst en Zwartkop: "Door zo'n singel om de vijftien jaar terug te snoeien behoud je een dichte structuur van bomen en struiken. Dit is van groot belang voor vogels en kleine zoogdieren". Volgens coördinator Willem Peters was de opkomst bovengemiddeld: "Door de opkomst van vijfendertig personen hebben we veel werk kunnen verzetten." Na afloop werd het traditionele glaasje kruidenbitter geserveerd.

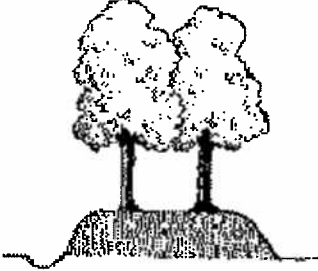

Landschapswaarde eikenhoutwallen

Een eikenhakhoutwal is een door de mens opgeworpen langgerekte aarden wal met een aangesloten beplanting van diverse houtsoorten, met name de inlandse Eik. Ze werden in het verleden aangelegd als eigendomsmarkering, vee- en wildkering, de levering van geriefhout en brandhout en voor het tegengaan van verstuiwing van akkers en weilanden. De meeste houtwallen zijn aangelegd in de 19^e eeuw, dus tussen 1800 en 1900. Houtwallen zie je onder andere rondom oude akkercomplexen en langs de lange (schapen)dreven, die naar de heidegebieden liepen. Een houtsingel onderscheidt zich van een houtwal door het ontbreken van een wallichaam. Tijdens de verschillende ruilverkavelingen zijn er helaas heel veel houtwallen verdwenen.

Natuurwaarde eikenhakhoutwallen

Eikenwallen zijn van groot belang voor veel soorten kleine zoogdieren, bos- en struweelvogels, amfibieën (voor de overwintering) en insecten. Een goede houtwal van twintig tot vijfentwintig meter breed is in feite een dubbele bosrand. Voldoende brede houtwallen (en ook houtsingels) bieden voedsel, schuil- en nestgelegenheid aan verschillende soorten vogels, kleine zoogdieren, vlinders en insecten. In ons open, kale, agrarische cultuurlandschap zijn het 'refugia' (toevluchtsoorden) voor vele dieren. Brede (vijfentwintig meter), goed onderhouden houtwallen die onderdeel uitmaken van een landschap met meerdere houtwallen, bosjes en/of grotere bosgebieden zijn veel soortenrijker dan smalle (vijf meter), doorgesloten, geïsoleerde houtwallen. Op de volgende pagina worden de verschillen in een schema weergegeven. Hieruit blijkt maar weer eens dat goed onderhouden, structuurrijke houtwallen van groot belang zijn voor vogels en kleine zoogdieren. Hopelijk gaan de Gemeente Uden en Staatsbosbeheer in de toekomst meer aan de slag met het onderhoud en het herstel van eikenhakhoutwallen.

 <p style="text-align: center;">Structuurrijke houtwal</p>	 <p style="text-align: center;">Doorgeschoten houtwal</p>
<p>Goed ontwikkelde kruid- en struiklaag Volle, gevarieerde houtwal</p>	<p>Ontbreken van kruid- en struiklaag Holle, vrijwel lege houtwal</p>
<p>11,2 broedparen per km Aantal vogelsoorten 22 stuks onder andere Winterkoning, Merel, Kneu, Fitis, Geelgors, Zwartkop, Tuinfluiter, Grasmus, Braamsluiper, Heggemus, Zanglijster, Grote Lijster, Roodborst,</p>	<p>5,1 broedparen per km Aantal vogelsoorten 8 stuks onder andere Merel, Matkop, Ekster, Gekraagde Roodstaart, Zwarte Kraai, Houtduif, Vlaamse Gaai,</p>
<p>Konijn, Egel, Wezel, Hermelijn, verschillende soorten muizen (o.a. bos- en veldmuis en Ree</p>	<p>Door open karakter nagenoeg geen kleine zoogdieren aanwezig</p>

Eikenhakhoutsingel tussen Loo en Rakt

De onderhouden houtsingel ligt tussen de buurtschappen het Loo en de Rakt. Het is een waardevol tussengebied tussen Bedaf en de Maashorst. Er zitten hier dassen, kleine zoogdieren, dagvlinders en bos- en struweelvogels. Dit seizoen staan er tien werkochtenden gepland op diverse terreinen. De VLU zorgt voor gereedschap en koffie/thee. Iedereen is van harte welkom om een keer mee te helpen. Het is gezond, leerzaam en gezellig. Voor nadere informatie kun je terecht bij Willem Peters (0413-252529) of Ernest de Groot (0413-251370).

Ernest de Groot (subcoördinator werkgroep VLU, voorlichting/PR)

Noot: Dit was een persbericht van de werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU) van IVN en Vogelwacht

Gezocht SLIK statief

Onlangs is van mijn SLIK Master 67 statief een onderdeel defect geraakt. Dit onderdeel is helaas niet meer te bestellen.

Daarom ben ik op zoek naar een ander SLIK statief (bij voorkeur model Master 67) zodat ik mijn eigen statief kan repareren. Wie heeft er een SLIK statief dat niet meer gebruikt wordt (mag defect of niet meer compleet zijn), zodat ik dit kan overnemen.

Alexander Vesters (Erp)
Telefoon: 06-33 922 345 of 0413-212 842

Publieks Uilenwandering in de Maashorst

Naar aanleiding van de drukbezochte 'Uilenwandering' van het vorig jaar, hadden we ook dit jaar weer een 'Publieks Uilenwandering' op de agenda staan. Zaterdag 28 februari was dé dag. Vorig jaar werden we compleet verrast door de grote opkomst voor de betreffende wandeling, met als gevolg dat we dit jaar in de voorbereiding al rekening hadden gehouden met weer een grote belangstelling voor de wandeling. Zo hadden we dit jaar meerdere gidsen en geluidsapparatuur achter de hand en hadden de gidsen vooraf al overleg gehad over de verschillende routes die er gewandeld konden worden. Dit om (zoveel mogelijk) te voorkomen dat de verschillende groepen elkaar zouden kruisen tijdens de wandeling. Met de gidsen was afgesproken dat ze om kwart voor acht zouden verzamelen op de parkeerplaats nabij het Natuurcentrum Slabroek voor een laatste overleg. Toen Jan-Willem en ik om kwart voor acht het parkeerterrein op kwamen rijden, bleek onze inschatting goed te zijn gemaakt. Er waren al vele belangstellenden die zich hadden verzameld voor de wandeling en rond de klok van acht uur was de groepsgrootte gegroeid tot ruim honderd belangstellenden. We kunnen dus weer spreken van een flinke opkomst. Om 20.00 uur begon Jan-Willem Hermans met een welkomstwoord voor de aanwezigen. Vervolgens gaf Jan-Willem ook een korte uitleg over de wandeling en wat we hoopten te gaan horen en/of zien die avond. Er werd wat verteld over de verschillende uilen die in deze periode actief zijn (bosuil en steenuil) en wat algemene informatie over uilen. Er werden verschillende veren bekeken en er werd wat verteld over het geruisloos vliegen van de uilen. Jan-Willem gaf aan dat de gidsen tijdens de wandeling verder in zouden gaan op de verschillende uilen en ook alle vragen van het publiek zouden proberen te beantwoorden. Vervolgens werden de gidsen voorgesteld en werden de aanwezigen verzocht zich in vier groepen op te splitsen van ongeveer gelijke grootte. Willie Bergmans en Stijn van Gils vertrokken als eerste groep, vervolgens Leo Ballering samen met Arend Vermaat, John Opdam met Theo Versteegden en onder leiding van John en Jan-Willem Hermans vertrok ook de vierde groep.

Het was en gemêleerd gezelschap van heel jong, tot respectabele leeftijden. Voor mij een reden om vooraf maar even te informeren bij de groep of iedereen goed ter been was en of ook iedereen zeker twee uur kon wandelen. Dat bleek geen probleem te zijn en vervolgens zijn we vertrokken richting de Karlingerweg. Om te voorkomen dat we het geluid van andere groepen zouden opvangen en enthousiast zouden roepen dat we de eerste waarneming zouden hebben, hebben Theo en ik aan het begin van de Karlingerweg een kort verhaal gehouden over de uilen. We hadden wat veren bij ons en verschillende braakballen van Kerkuil, Ransuil en Steenuil. We hebben even de tijd genomen om de groep het verschil van uilenveren en veren van 'gewone' vogels duidelijk te laten zien en voelen. Vervolgens hebben we in het kort wat verteld over jachttechnieken van de verschillende uilen en wat de verschillende prooien konden zijn. De bijbehorende braakballen/uilenballen trokken veel bekijks en riepen verschillende vragen op. Na de eerste vragen te hebben beantwoord zijn we langzaam de Karlingerweg op gewandeld. De andere groepen waren inmiddels op een mooie afstand van ons waardoor we ongestoord konden luisteren naar de mogelijk uilen in de omgeving.

De eerste uil die we eigenlijk hoopte te horen was het Steenuiltje. We wisten uit ervaring dat er aan de Karlingerweg en Steenuiltje aanwezig was. Na het afspelen van de Steenuilenroep hebben we een aantal minuten staan luisteren, maar zonder succes. Het Steenuiltje liet zich niet verleiden om te reageren. Die had vast het idee 't is m'n vrije avond'. Even later konden we toch nog het Steenuiltje horen roepen al was het wel op een behoorlijke afstand (of was het misschien toch een andere groep?). Halverwege de Karlingerweg zijn we het gebied Beekdal ingelopen.

Steenuil

Bosuil

Het pad was redelijk nat maar toch goed beloopbaar. Binnen de groep waren verschillende mensen met een zaklantaarn die zorgden voor de nodig bijverlichting. We hadden afgesproken dat de lampen zoveel mogelijk naar beneden gericht bleven en het aantal lampen tot een minimum te beperken. Op deze manier probeerden we zo min mogelijk te verstoren en hoefden we zelf ook niet steeds aan het donker te wennen. Al vrij snel na het binnenlopen van het Beekdal liet de Bosuil zich al goed horen. Een aantal deelnemers vroeg direct of wij het geluid maakten of dat het anderen waren. In dit geval was het een koppeltje Bosuilen dat behoorlijk actief aan het roepen was (op korte afstand van onze locatie). We hebben even met de groep staan luisteren voordat we wat verder richting de bosrand liepen. Toen we wat dichterbij kwamen van de locatie waar het geluid vandaan leek te komen, hield het koppeltje op met roepen. We hebben toen even kort het geluid van de Bosuil laten horen en we hadden direct resultaat.

Het koppeltje begon direct te reageren en aan het geluid te horen kwamen ze onze kant op om poolshoogte te nemen. We hebben toen het geluid direct gestaakt om stress bij het koppeltje te voorkomen. We hebben het koppeltje toch zeker zo'n vijftien minuten op korte afstand heel mooi kunnen beluisteren. Vervolgens zijn we rustig verder gelopen in de richting van de 'nieuwe' blokhut. Aangekomen bij de blokhut kon de groep opnieuw genieten van een bosuilenkoppel dat elkaar aan het aanroepen was. Naar mijn idee hetzelfde koppel dat we eerder hadden gehoord, omdat de afstand hemelsbreed niet zo groot was, maar daarom niet minder mooi om te horen.

Het weer was ook erg mooi voor deze wandeling. Het was nagenoeg windstil en de lucht was mooi helder en de temperatuur een graad of twee boven nul. Veel sterren en een kleine maan, ideale omstandigheden voor een uilenwandeling. Tijdens de wandeling waren het vooral de jonge deelnemers die met vragen kwamen en die steeds dachten dat ze uilen hoorden wegvliegen uit de boomtoppen. Dit waren in alle gevallen duiven die door het licht en geluid opvlogen vanuit hun rustplaatsen. De oudere deelnemers kwamen veelal met ervaringen en eerdere ontmoetingen met uilen waar ze graag wat over wilden vertellen en ook daar werd netjes naar geluisterd. We hebben onze wandeling voortgezet richting de Udensedreef om vervolgens richting Schaijk te wandelen. Tijdens de wandeling kon je in de verte het koppeltje Bosuilen mooi blijven volgen. Aangekomen bij de wildroosters van het begrazingsgebied (Grensweg), hebben we nogmaals stilgestaan om het geluid van de Bosuil af te spelen. In voorgaande jaren was dit een locatie waar we altijd succes hadden. Er werd eigenlijk altijd wel op het geluid gereageerd door een of meerdere Bosuilen. De omgeving is ook erg gunstig, vele oude beuken en eiken met verschillende holtes waar de Bosuil zou kunnen nestelen. Maar deze avond hadden we geen geluk en bleef het stil. Maar de groep was gelukkig al heel erg tevreden met de eerdere resultaten van de avond en vonden het wandelen op zich al een leuke ervaring. We hebben onze weg vervolgd via de Zeedenweg, terug richting het Natuurcentrum. In de omgeving van het Natuurcentrum hebben we nog geluisterd of we de Steenuil misschien nog konden waarnemen, maar die was nog steeds niet van plan om iets van zich te laten horen.

Rond de klok van half elf kwamen de groepen weer terug op de parkeerplaats en werden de gidsen enthousiast bedankt door de deelnemers voor de wandeling en de informatie. Er waren verschillende deelnemers die vroegen of er meer van dit soort wandelingen georganiseerd werden voor het publiek waar men aan deel kon nemen. Natuurlijk hebben we gelijk van de gelegenheid gebruik gemaakt om de Vogelwacht Uden goed in beeld te brengen. We kunnen ook deze keer weer terugkijken op een geslaagde en succesvolle publiekswandeling met een groot aantal deelnemers en wat ons betreft voor herhaling vatbaar.

John Opdam (Coördinator werkgroep Uilen)

In gesprek met ... 'John Opdam'

John is nog maar drieëneenhalf jaar lid bij ons, maar is in een korte tijd als het ware in onze vereniging geplonsd. Hij heeft altijd alleen gevogeld, maar vanaf eind 2005 doet hij dat in clubverband. Hij is gelijk bij drie werkgroepen actief geworden en kent de club nu van binnenuit. Toen we op zoek waren naar een nieuw bestuurslid en we hem vroegen, hoefde hij niet lang na te denken. Hij gaat nu Johan van Roosmalen vervangen binnen het Bestuur. En wij zijn blij dat John bereid is om ons te komen versterken.

Lidmaatschap Vogelwacht

John is lid geworden bij ons via Susanne Merckx, de vrouw van Peter van de Braak. Zijn kinderen gingen naar de kinderspeelzaal waar Susanne werkt en die had al snel in de gaten dat John en zijn zonen een warme belangstelling hebben voor de vogels. Hij is een paar keer mee geweest met publiekswandelingen en heeft dia-avonden bezocht. Dit resulteerde uiteindelijk in een lidmaatschap bij ons. Hij is een geboren Udenaar en wist al lang van de Vogelwacht, maar had er tot dan toe nooit tijd voor (gemaakt). Hij heeft zichzelf het vogelen geleerd, van zijn ouders heeft hij het niet meegekregen, hoewel zijn vader wel parkieten hield. Hij is nooit lid geweest van een andere vogelclub, maar kent de soorten op zijn duimpje. Nu is hij getrouwd met Heidi Lucius en hebben samen twee zonen van bijna vier en vijf jaar en een dochtertje van tien maanden. Zijn zonen krijgen het vogelen met de paplepel ingegoten; ze kunnen nog niet lezen of schrijven, maar kunnen al wel heel veel vogels op naam brengen. Als hij ze wel eens meeneemt naar de vogelhut bij de Kraaijensbergse Plassen, wijzen zijn zonen de vogels die ze zien aan op de poster in de hut. Dat is toch wel bijzonder voor zulke jonge kinderen. Ze wonen prachtig op Uden-Zuid, dat nog omringd is door groen. Toen hij lid werd, is hij direct bij drie werkgroepen gegaan: werkgroep Nestkasten, werkgroep Stootvogels en werkgroep Uilen. Dat is natuurlijk wel de beste manier om een club snel te leren kennen, al zal niet iedereen het op die manier doen. Bij de werkgroep Stootvogels heeft hij een gebied vanaf het begin van de Slabroekseweg tot het Natuurcentrum Slabroek. Dit gebied heeft hij samen met Wil Verbossen en ze hebben het gebied opgesplitst, zodat ze ieder de helft kunnen controleren. Dat scheelt veel tijd, want het is een behoorlijk groot stuk. Zijn activiteiten bij de werkgroep Nestkasten staan op een wat lager pitje, je kunt ook niet alles. Samen met Theo en Dorien Versteegden heeft hij het gebied naast de golfbaan in de buurt van de hondensport (Doelenweg). Daar hangen vijfenvijftig kasten, waarvan er zeven zijn bezet door BonteVliegenvangsters, dat lijkt mij een leuk gebiedje. Maar met een baan, drie kinderen en drie werkgroepen, kan hij niet altijd mee nestkasten controleren.

Werkgroep Uilen

De derde werkgroep waar Johan bij ging was de werkgroep Uilen. Deze werkgroep vindt hij duidelijk het leukst. Het mystieke aan een uil trekt hem wel. Ook het feit dat de uil zijn kop honderdtachtig graden kan draaien en geruisloos kan vliegen vindt hij heel bijzonder. Als hij wel eens een verkeersslachtoffer in zijn handen krijgt, verbaast het hem iedere keer weer hoe mooi zo'n vogel in elkaar zit. Het toeval wil dat er een Ransuil bij hem in de buurt jaagt. 's Avonds is deze vaak te zien op een vaste plek. Dat is toch wel erg apart. Hij maakt me nog even attent op een interessante website: www.uileninbrabant.nl. Hier staat veel informatie op over alle uilen die in Brabant voorkomen, inclusief geluiden. Zeker een kijkje waard. Na een paar jaar lidmaatschap bij deze werkgroep, heeft hij het coördinatorschap overgenomen van John Hermans.

Hij heeft de werkgroep weer op de rails gezet en wil het grootschalig aanpakken. Er zijn gebieden in onze buurt waar nog maar weinig gegevens van bekend zijn en daar wil hij verandering in brengen. Er wordt op vaste tijden vergaderd met de werkgroepleden en de inventarisaties zijn al weer begonnen als jullie dit lezen. Hij heeft pas nog vijftien steenuilenkasten opgehaald bij het Brabants Landschap. Dit zijn erg mooie kasten, die gratis ter beschikking worden gesteld. Deze worden opgehangen in gebieden waar de Steenuil al zit en waar bijvoorbeeld oude schuurtjes, waar hij altijd broedde, opgeruimd zijn. De Steenuil is erg honkvast en gaat niet meer dan vijfhonderd meter van zijn nest vandaan. John onderhoudt contacten met het Sovon Vogelonderzoek Nederland door middel van aanleveren van broedgegevens, met Stone (Steenuilenwerkgroep Nederland) en natuurlijk het Brabants Landschap waar ook gegevens worden aangeleverd. En als er iets bijzonders is te melden, maakt Peter Noy er een persbericht van, zoals de Steenuil die een week nadat de jeugdgroep een kast bij Mark van de Veerdonk had gehangen er al een Steenuil in zat. Dat is toch gewoon geweldig, daar doe je het voor!

Steenuil

De Steenuil is met zijn tweeëntwintig centimeter grootte de kleinste uil van Nederland. De bovendelen van deze uil zijn donkerbruin met vele witte vlekken. De onderdelen zijn witachtig met brede donkerbruine strepen. De Steenuil heeft een platte kop. Met zijn geel-zwarte ogen en de zware wenkbrauwen heeft de Steenuil een fel en streng uiterlijk. Hij is vaak overdag te zien, waarbij de snelle diep golvende vlucht goed opvalt. Ook kun je regelmatig 's avonds zijn geluid horen, waardoor hij zijn aanwezigheid laat merken. Het geluid is een blaffende roep, die gemakkelijk te herkennen is. Hij komt meestal in de buurt van mensen voor.

Ze broeden dikwijls in holten van rieten daken, daken waar dakpannen kapot zijn, houtstapels en de typisch Hollandse knotwilgen. De laatste tijd broedt de Steenuil ook vaak in een broedkast, de steenuilenpijp. Het Brabants Landschap stelt deze mooie kasten ter beschikking. De uilenwerkgroep heeft dit voorjaar verschillende nieuwe kasten opgehangen rondom Uden. De omgeving waar de Steenuil zich prettig voelt is vooral open, agrarisch terrein. Vooral het rivierengebied in Nederland, met zijn vele knotwilgen en fruitboomgaarden heeft de voorkeur. In onze omgeving zie je hem toch meestal rondom boerderijen, het liefst waar hier en daar nog wat ruige rommelhoekjes aanwezig zijn. De Steenuil is een echte standvogel, die het gehele jaar niet verder dan ongeveer 250 meter van zijn broedplaats voorkomt. Hij jaagt voornamelijk in de ochtend- en avondschemering. Het voedsel bestaat uit insecten, vooral mestkevers, slakken en regenwormen. Ook vangen ze regelmatig veldmuizen. Het vrouwtje begint meestal half april met het leggen van drie tot vijf witte eieren. Na het leggen van het eerste ei begint het vrouwtje meteen met broeden, zodat de jongen verschillend van grootte zijn. Alleen het vrouwtje broedt, dit duurt ongeveer 28 dagen. Na het uitkomen van de eieren zorgen beide ouders voor het grootbrengen van de jongen. De jongen vliegen na ongeveer vier tot vijf weken uit. Meestal blijft het bij één broedsel per jaar. Op www.beleefdente.nl kun je onder andere het broedsel van de Steenuil volgen.

Dagelijkse leven

In het dagelijkse leven werkt John op het Koning Willem I College in 's-Hertogenbosch (middelbaar beroepsonderwijs). Hij heeft daar altijd voor de klas gestaan, maar de laatste twee jaar niet meer. Hij is docent Bouwtechniek, met als speciale hoofdvakken meubelmakerij, interieurbouw en scheepsbouw, dus hij werkt heel veel met hout. Hij heeft dan ook met een project op school veel nestkasten gemaakt .

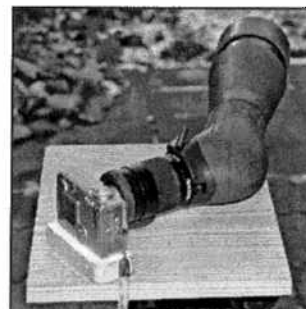
Op mijn vraag: “Vind je het niet moeilijk om die jongelui in toom te houden”, zegt hij: “Als je maar van het begin af aan laat zien dat er niet met je te sollen valt. Je maakt afspraken en begint met: ‘wat kunnen we’, en niet met: ‘wat mag niet.’” Hij werkt graag met jongelui, maar nu heeft hij meer met volwassenen te maken. Hij is trainer/ontwikkelaar en ondersteunt collega’s met het ontwikkelen van de examens. Je kunt het een soort voorinspectie noemen. Het is een hele grote school met zesentwintig afdelingen.

Bestuur

En nu komt hij ons dus versterken, door plaats te nemen in het Bestuur. Johan van Roosmalen heeft vanwege gezondheidsproblemen en zijn leeftijd te kennen gegeven niet nog eens drie jaar door te willen. Johan heeft zes jaar in ons bestuur zitting gehad. John kan mooi de kat uit de boom kijken en voor zichzelf uitmaken welke klussen hij op wil pakken. En met zijn brede interesse zijn we daar helemaal niet bang voor. Het Bestuur is een centraal punt waar alle informatie uit de club samen komt. Daar kan John, die zitting heeft in drie werkgroepen, zijn voordeel mee doen. Op mijn vraag of hij nog iets zou willen veranderen in de Vogelwacht zegt hij: “ja, een vogelgroep voor jonge kinderen oprichten. Ze mogen pas bij de jeugdgroep vanaf tien jaar en dat duurt onze kinderen veel te lang” (ze zijn nu bijna vier en vijf jaar). Alleen moet daar dan wel weer leiding voor gevonden worden en dat is bij de huidige jeugdgroep al zo moeilijk. Dus of we ons daar aan gaan wagen.....? Hij vindt het goed dat de Vogelwacht zo groeit. Hoe meer mensen geïnteresseerd zijn in vogels, hoe beter en hoe meer goede ideeën om ze te beschermen. En het is vrijblijvend voor iedereen. Wel vindt hij het belangrijk dat er de juiste informatie gegeven wordt. Zelf vind ik dat hij erg mooi en boeiend kan vertellen, dat heb ik meegemaakt tijdens de uilenwandelingen. Maar wat kun je anders verwachten van een leraar!

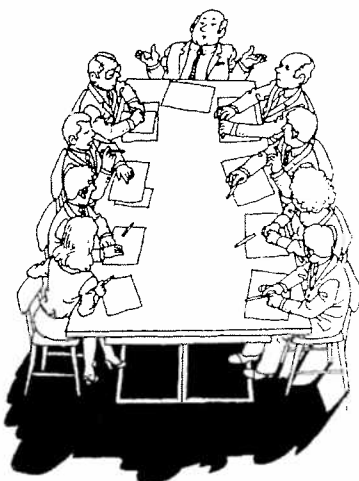
Hobby's

Andere hobby's van John zijn onder andere digiscoping. Hij is nog niet zo ver dat hij foto's op Internet zet, maar wat niet is kan nog komen. Verder verzamelt hij ook nog oude fotocamera's van heel vroeger tot begin jaren zeventig. Die hobby/verzamelwoede is een beetje ingeperkt, anders nam die teveel ruimte in beslag. Alle camera's functioneren nog op oorspronkelijke wijze en voor het gros is ook filmpjes te krijgen. Een deel van de verzameling is in een grote kast te bekijken.

Ik heb altijd veel bewondering voor mensen die naast een drukke baan en een druk gezin, ook nog zoveel tijd kunnen vinden om zich in te zetten voor de vogels. Ik wens John dan ook een fijne tijd in ons Bestuur en een goede samenwerking en bedank hem voor het interview.

Liesbeth Verkaar

Interne(s)t

Ben je bezig om een vakantie te plannen en wil je weten wat er voor vogels voorkomen in je bestemmingsgebied, bekijk dan de site www.travellingbirder.com. Het begint met een wereldkaart. Hier geef je aan welk land je wilt gaan bezoeken. Dan komen er een aantal vogelreisbeschrijvingen van het gebied naar voren, al of niet aangevuld met schitterende foto's. De teksten zijn wel vaak in het Engels, soms zit er een verhaal tussen in het Nederlands. Werkelijk alle gebieden over de hele wereld worden hier beschreven. Ik heb deze site dan ook geplaatst bij mijn favorieten.

Enkele andere sites die iets minder uitgebreid zijn, maar zeker ook de moeite waard: www.camacdonald.com. Onder het kopje “where do you want to go birding today?” is ook informatie van over de hele wereld te krijgen. Hetzelfde met www.birdtours.co.uk. Hieronder staat een aantal sites van de verschillende landen om ons heen, waarbij veel informatie voor een reis gegeven wordt.

Duitsland

De site www.birdinggermany.de is een heel mooie site. Het is jammer dat deze niet geheel Duitsland omvat. De beschrijvingen zijn beperkt tot Noord-Duitsland, omgeving Brandenburg, waar ook nog Grote Trappen voorkomen!! En het zuidelijk deel van Duitsland.

Hongarije

Een waar vogelparadijs. Zeer aan te bevelen. Er lopen vele goede vogelaars rond, die je graag rondleiden. Een en ander is te zien op www.birdinghungary.com.

Italië

Ondanks de nog steeds schietgrage bewoners is Italië de moeite waard voor vogelaars. Vooral de Po-vlakte herbergt vele vogels in alle jaargetijden. Op de site www.birdingitaly.net wordt veel verteld over dit gebied.

Ierland

Kijk eens op www.birdwatchireland.ie. Hier vind je uiteenlopende informatie over de aanwezige vogels en bijbehorende natuurgebieden.

Frankrijk

Voor de ‘Franstaligen’ onder de vogelaars, kijk op: www.parcs-naturels-regionaux.tm.fr. Een prachtige site over alle nationale parken van Frankrijk. Helaas is alles in het Frans en deed de Engels vertaalde site het niet. Hopelijk wordt dat verholpen en kan je genieten van deze informatie.

Oostenrijk

Veel informatie en alles over de nationale parken van Oostenrijk is te vinden op www.natur.tirol.at. Mooi opgezet.

Grote Trap

Ik kan zo wel doorgaan, maar zoals gezegd met bovenstaande informatie kan je over de gehele wereld een mooie vogelreis uitstippelen. Graag zien we jouw reisverhalen van dit jaar verschijnen in Het Bruujsel.

Jan-Willem Hermans

2009; het Jaar van de Visdief!

Jaarlijks staat voor SOVON Vogelonderzoek en Vogelbescherming Nederland een bepaalde vogelsoort centraal in het kader van 'het Jaar van...'. Voor 2009 is de keuze gevallen op de Visdief. Het is een leuke aansprekende stern, die behoorlijk bekend is bij veel vogelaars en die in grote delen van ons land voorkomt. Bovendien sluit de soort goed aan bij de kustcampagne (flyways) van Vogelbescherming Nederland. Zoals van de meeste soorten, weten we van de Visdief al het een en ander, maar eigenlijk toch ook weer te weinig over het voorkomen van de soort en aspecten die fluctuaties in de populaties veroorzaken. Samen met vrijwilligers willen we proberen om een aantal vragen te beantwoorden. Naast onder andere gerichte tellingen in (bestaande en nieuwe) kolonies willen we ook graag waarnemingen verzamelen van de eerste en de laatste Visdieven van het jaar.

Fenologie: Wanneer komen Visdieven aan in Nederland en wanneer vertrekken ze?

Wie ziet de eerste Visdief van het jaar? Aan dit onderdeel kan iedereen meedoen. Via kaartbeelden willen we laten zien hoe de vogels zich in het voorjaar door het land verspreiden en hoe ze in het najaar weer vertrekken. We roepen iedereen op om uw eerste en laatste waarnemingen via de site door te geven. We werken daarbij samen met diverse waarnemingsites zoals: www.natuurkalender.nl, www.waarneming.nl en www.trektellen.nl.

Kan de Visdief het dak op?

Hoewel veel kolonies jaarlijks worden geteld, hebben we geen compleet beeld van de verspreiding. Van het binnenland verwachten we dat daar nog niet ontdekte kolonies te vinden zijn, bijvoorbeeld op daken in stedelijke gebieden. We roepen iedereen op om op broedverdachte Visdieven te letten en nieuwe kolonies aan ons door te geven via www.jaarvandevisdief.nl!

Vaststellen bezettingsgraad en broedsucces

Voor de tellers van bestaande kolonies is een aantal extra vragen geformuleerd over bezettingsgraad (wanneer, hoeveel) en broedsucces. Er zal een instructie worden geschreven om de bezoeken aan kolonies zonder verstoring te doen verlopen. Dit onderdeel is vooral bedoeld voor de ervaren vogelaars die ook nu al meedoen met het tellen van Visdieven.

Meer weten

Op www.jaarvandevisdief.nl staat alle informatie over het 'Jaar van de Visdief' en staan alle activiteiten op een rij waaraan u mee kunt doen. Begin 2009 volgen er nadere instructies over hoe u kunt meedoen en wordt de invoer voor bovenstaande activiteiten geactiveerd. Voor allerhande vragen kunt u daar terecht of u stuurt een e-mail naar visdief@sovon.nl.

SOVON Nederland

Dagje wintervogelen in het Lauwersmeer

Al diverse malen hebben we met de Vogelwacht het Lauwersmeer bezocht. Dikwijls is dit dan in het voorjaar. Daarom leek het ons interessant om eens een keer in de winter het Lauwersmeer te bezoeken. Samen met Peter van de Braak en Jan-Willem Hermans togen we op dinsdag 30 december 2008 naar het Lauwersmeer. Het is een heel eind rijden maar we waren al vroeg op pad zodat we gedurende het daglicht de hele tijd rondom het Lauwersmeer hebben gezwoeven. We troffen het enorm, een stralende winterdag met de hele dag lichte vorst. Een heleboel sloten, vaarten en watertjes waren dichtgevroren en hierdoor concentreren de vogels zich rondom het water wat nog wel open is zodat je ze veel beter kunt benaderen dan normaal het geval is. In de buurt van het Jaap Deens Gat zagen we nog een late (of is het al een vroege) Roodborsttapuit en veel Grote Zaagbekken. Bij de schuilhut zagen we Wilde Zwanen maar deze zaten ver weg op het ijs. Rondom hoopten we op een Baardmannetje maar deze keer zagen we er geen. Wel is dit de plek waar je ze meestal kunt zien.

Iets verder doorgereden in de buurt van het ons bekende 'Natuurdoorp Suyderoogh (het onderkomen van de Vogelwacht als we in het Lauwersmeer zijn) zagen we diverse Bonte Kraaien. Hier kun je nog meer dan tien Bonte Kraaien tegelijkertijd zien, iets wat bij ons vroeger ook was maar sinds een tiental jaren al niet meer. De Duindoorns stonden nog vol met bessen waardoor het hier behoorlijk druk was van de vogels. Zo hebben we de Kramsvogel, de Koperwiek en het Roodborstje tot op enkele meters kunnen fotograferen. We hebben hier meer dan een uur doorgebracht en telkens zagen we weer nieuwe exemplaren in de buurt van de auto komen om zich te goed te doen aan de bessen. Bij ons zie je in de winter nauwelijks Kramsvogels en Koperwieken maar we weten nu dat je ze in het Lauwersmeer moet gaan bekijken. Daarna nog even in een bevroren slootje een Dodaars van heel nabij weten te fotograferen. Nabij, omdat het meeste water bevroren was en de Dodaars maar een paar vierkante meter water had om er zijn voedsel uit te halen. Het werd al middag dus doorgereden naar de haven waar we uiteraard gebakken vis hebben gegeten. In de haven zat een aantal Sneeuwgorzen. Ook die lieten zich tot op enkele meters benaderen en werden niet alleen door ons, maar ook door diverse andere fotografen uitgebreid gefotografeerd.

Bonte Kraai

Na het eten hebben we buitendijks de wadkant gekeken. Hier zaten, ondanks het ijs, toch nog veel vogels zoals Tureluurs, Smienten, Bergeenden, Rotganzen en Brandganzen. Ook zagen we geregeld een Slechtvalk, die het in deze schaarse tijden niet moeilijk heeft om zijn voedsel te verzamelen. Zo zie je maar weer dat er altijd iemand voordeel heeft wat voor weer het ook is. Als laatste hadden we een bezoek aan Ezumakeeg staan. Dikwijls is dit het hoogtepunt met allerlei zeldzame waarnemingen, maar deze keer zagen we als zeldzame waarneming zeer veel Friezen en Groningers die op de plassen bij Ezumakeeg aan het schaatsen waren. Het ondiepe water zorgt ervoor dat je hier al snel kunt schaatsen, dus wij hadden pech. Toch was de rit niet voor niets want in de buurt van Ezumakeeg landden duizenden Brandganzen om er de nacht door te brengen. Een prachtig schouwspel en een mooi einde van een dagje vogelen in de winter in het Lauwersmeer. Ik weet zeker dat dit niet de laatste keer is, dat we in de winter naar het Lauwersmeer gaan.

John Hermans

Bijzondere Waarnemingen

Na de megatelling van vorig jaar met de vele bijzondere waarnemingen, deze keer een wat minder spectaculaire lijst. De afgelopen winter heeft ons weer een aantal bekende wintergasten gebracht. De Klapekster, Blauwe Kiekendief en Bokje zien we gelukkig ieder jaar wel. Ook zijn er deze winter weer eens een aantal Ransuilroestplaatsen ontdekt. Op de Slabroekse heide is deze weer gezien met vijf exemplaren in één boom. Deze plaatsen zijn relatief gemakkelijk te ontdekken door naar de grond te kijken in plaats van in de bomen. Rondom de boom liggen namelijk volop braakballen en uitwerpselen. Rond deze tijd zullen ze zich weer gaan verspreiden en een eigen territorium gaan innemen. Wil je op de hoogte blijven kijk, regelmatig op onze site; www.vogelwachtuden.nl

Ransuil

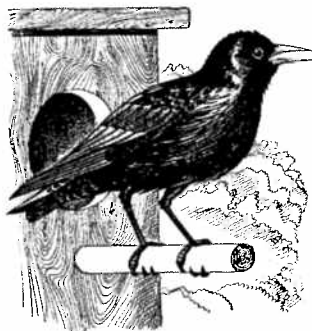
Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.
E-mail: petervandeBRAAK@hetnet.nl

Datum:	Aant:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
25-11-2008	1	Grote Gele Kwikstaart	Veghel - Het Ham, de Aa	Arend Vermaat
25-11-2008	60	Grote Barmsijs	Maashorst - Slabroek	Jan Verhoeven
27-12-2008	3	Grote Zilverreiger	Leijgraaf - Erp	Peter van de Braak
26-11-2008	6	Goudvink	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
26-11-2008	1	Waterpieper	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
26-11-2008	6	Kruisbek	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
26-11-2008	16	Grote Barmsijs	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
26-11-2008	1	Rode Wouw	Veghel (gemeente)	William van der Velden
27-11-2008	5	Rotgans	Maashorst - Telpost noord	Vogelwacht Uden
28-11-2008	1	Ruigpootbuizerd	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
28-11-2008	1	Kraanvogel	Erp - Boekelseweg	Carel van der Sanden
28-11-2008	1	IJsvogel	Veghel De Donken	Vogelwacht Uden
28-11-2008	1	Rode Wouw	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
28-11-2008	30	Grote Barmsijs	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
28-11-2008	14	Kruisbek	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
28-11-2008	1	Rode Wouw	Maashorst - Telpost noord	Alwin Borhem
28-11-2008	196	Kleine Zwaan	Maashorst - Telpost noord	Alwin Borhem
30-11-2008	1	Geelpootmeeuw	Uden - Hoogstraat	Gerard van Aalst
01-12-2008	1	Klapekster	Maashorst - Begrazingsgebied	Johan van Roosmalen
04-12-2008	1	Blauwe Kiekendief	Princepeel	John van Zuijlen
06-12-2008	2	Houtsnip	Maashorst - Beekdal	Jan Verhoeven
06-12-2008	3	Brilduiker	Volkel - Hemelrijk	Carel van der Sanden
06-12-2008	2	Pijlstaart	Volkel - Hemelrijk	Carel van der Sanden
07-12-2008	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst - Begrazingsgebied	Jan Verhoeven
07-12-2008	1	Zwarte Ruiters	Leijgraaf - Vorstenbosch	John van Zuijlen
07-12-2008	7	Kruisbek	Schajkse Heide zuidwest	Peter van de Braak
07-12-2008	1	Bokje	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
20-12-2008	16	Kruisbek	Maashorst	Toy Janssen
21-12-2008	6	Appelvink	Maashorst - Hofmans Plassen	Will van de Crommert
24-12-2008	5	Ransuil	Maashorst - Loo	John van Zuijlen
25-12-2008	6	Kleine Rietgans	Maashorst - 3 Vennen	Ron van Rossum
28-12-2008	1	Vuurgoudhaan	Veghel - Melven	Ron Berkhout
29-12-2008	1	Vuurgoudhaan	Schajkse Heide zuidwest	Carlo Wijnen
30-01-2009	4	Grote Zaagbek	Veghel - Het Ham, de Aa	Ton en Karin Hermans
14-02-2009	1	Rode Wouw	Maashorst - Hofmans Plassen	John Hermans
01-03-2009	120	Kraanvogel	Boekel - Kiesbeemd	William van der Velden

Het draaien der dingen...

'Spreeuwenslaapplaats moet wijken voor struweelvogelgebied'

Via de Stadskrant Veghel van 11 juli 2007 las ik dat de gemeente Veghel van plan was om een struweelvogelgebied in te richten in Driehuizen en omgeving als compensatie voor de aanleg van de A50. Op zich natuurlijk een loffelijk streven om de natuur de ruimte te geven maar om dit te bereiken moet er ook een sparrenbos gekapt worden. Nu is precies dit sparrenbos (bij de afslag A50 Veghel-Noord) al jarenlang een slaapplaats van spreeuwen. Deze spreeuwen houden vanaf een half uur voor zonsondergang prachtige formatievluchten en toveren daarbij de mooiste figuren in de lucht om precies op zonsondergang in te vallen.

Spreeuw

Namens de Vogelwacht Uden heb ik onmiddellijk de Gemeente Veghel bericht dat er een spreeuwenslaapplaats aanwezig was om te voorkomen dat het bosje gelijk gekapt zou worden en gevraagd dit sparrenbosje in te passen in de plannen.

Achtergrond van het plan van de gemeente is dat er, in het kader van de aanleg van de A50, natuurcompensatie was bedongen. Het bos is onderdeel van 3,3 hectare grond dat als grondruil moet dienen om die natuurcompensatie mogelijk te maken. De gemeente moet daar eerst een gebied met kleine landschapselementen van maken en noemt dit 'Struweelvogelgebied'. Indien het bos niet gerooid mag worden gaat de grondruil niet door wat voor de gemeente onaanvaardbaar is omdat ze dan niet op tijd andere stukken kunnen

aanwijzen voor natuurcompensatie. En de gemeente is in tijdnood, want doordat een eerdere versie van het plan door de provincie is afgekeurd heeft het gebied een bestemmingsplan waarin het kappen van een bos niet mag. Daarom is er een tijdrovende 'artikel 19 vrijstellingsprocedure' voor het rooien van het bos opgestart. Snapt u het nog? De gemeente lijkt dus ergens geblunderd te hebben en moet dat bekopen met een tijdrovende procedure. En dan komen er ineens geluiden dat het bosje een wettelijk beschermde rustplaats van spreeuwen zou zijn die er wel eens voor zou kunnen zorgen dat er toch niet gerooid mag worden. Maar geen nood; de gemeente heeft zich vastgelegd aan kwaliteitseisen. Onder de gedragscode 'zorgvuldig bosbeheer' moet eerst een ecologische inventarisatie in het gebied uitgevoerd worden alvorens er een zaag in de boom mag. Als dit zorgvuldig gebeurt en er wordt niets gevonden dan hoeft de gemeente geen ontheffing in het kader van artikel 75 van de Flora- en Faunawet aan te vragen bij het Ministerie. Artikel 11 van die Flora- en Faunawet stelt namelijk: "Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren".

Aan ons dus de taak om aan te tonen dat de spreeuwenslaapplaats als 'vaste rust- of verblijfplaats' kan worden beschouwd. Wanneer de spreeuwen er echt altijd (elke avond en nacht gedurende de zomerperiode) zitten dan zou het verwijderen als overtreding van artikel 11 van de Flora- en Faunawet kunnen worden beschouwd, mits er een ontheffing voor is verleend. Om te onderzoeken of het bosje inderdaad een vaste rust- of verblijfplaats is, zijn er gedurende het afgelopen jaar door verschillende Vogelwachters tellingen uitgevoerd waaruit bleek dat er constant, dus ook in de winter, grote groepen spreeuwen en houtduiven in dat sparrenbos en een naast gelegen bosje slapen. Deze waarnemingen zijn in www.waarneming.nl ingevoerd om zodoende aan iedereen, inclusief de gemeente, te laten zien hoeveel spreeuwen er slapen (zie tabel op volgende pagina).

Datum:	Teller:	Aantal Spreeuwen:	Bijzonderheden:
01 juli 2007	Teun van Kessel	10.000	
02 juli 2007	Teun van Kessel en Thijs Fijen	21.212	
03 juli 2007	Teun van Kessel	> 8000	
28 aug. 2007	Leo Ballering	7.004	
30 aug. 2007	Leo Ballering	16.000	Een vrouwtje Sperwer probeert eerst een vliegende Spreeuw uit de groep te pakken maar als dat niet lukt wacht ze tot alles zit en vliegt vervolgens in één rechte streep door de slaappleats voor een avondsnaak
06 sept. 2007	Leo Ballering	13.000	De groep werd lastig gevallen door twee Sperwers, later sloeg één Sperwer een Spreeuw uit de slaapboom
13 sept. 2007	Leo Ballering	10.000	De Spreeuwen vielen al vroeg in, eerder was de groep in tweeën uiteen gevallen maar die kwamen later toch in kleinere groepen naar de slaappleats
21 jan. 2008	Leo Ballering	?	Onbekend aantal Spreeuwen slapen in het andere bosje maar er vallen wel 1.600 Houtduiven in
13 mrt. 2008	Jan Verhoeven	2.500	
23 mrt. 2008	Leo Ballering	1.600 en 2.500	Verspreid over twee bosjes

Eind april 2008 lag het rapport klaar voor commentaar. De natuurwaarden inventarisatie heeft de Gemeente uitbesteed aan bureau Ecologica. Een medewerker van dit bureau bezocht het betreffende gebied drie keer in de periode augustus en september 2007. De eerste keer voor een globale indruk en voorspelling van de natuurwaarde, de tweede keer specifiek voor vogels, onder andere voor vaste verblijfplaatsen zoals roestplekken van uilen en roofvogels, spechtenholten en dergelijke, en de derde keer voor vleermuizen. Bovendien waren er gegevens gebruikt van de 'gemeente zelf en van www.waarneming.nl.'

De conclusie van het rapport luidt: De aanwezigheid van fijnsparren staat de doelstelling van struweelvogelgebied in de weg. Bovendien is de natuurwaarde van de boomkwekerijrestanten zeer gering: op het gebied is er geen sprake van een waardevolle situatie, er zijn geen beschermde, zeldzame of bedreigde plantensoorten aangetroffen. Tevens zijn er ook geen zeldzame of bedreigde vogelsoorten of vaste verblijfplaatsen van vleermuizen op wie de geplande maatregelen een negatief effect zullen hebben. In het rapport staat verder dat 'er een Buizerd in de buurt is gezien en een plukplaats waarschijnlijk van een Sperwer'. Verder zijn officieel de volgende soorten vastgesteld: Buizerd, Gaai, Goudhaan, Houtduif, Roodborst, Vink en Winterkoning. En verder de Gewone Dwergvleermuis en het konijn. Bij nauwkeuriger lezen van het rapport blijkt dat er ook kleine groepjes spreeuwen gezien zijn die overvlogen, maar deze zijn niet opgenomen in de samenvatting. Op www.waarneming.nl (1 tot 11 juli 2007) zijn grote groepen spreeuwen gemeld, maar tijdens het veldbezoek zijn deze niet pleisterend aangetroffen, wel kleine groepjes overvliegend. Bovendien geeft de afwezigheid van veren en uitwerpselen aan dat het geen intensief gebruikte overnachtingsplek is. Wel werden er tijdens het schrijven van het rapport (september - oktober) grote groepen spreeuwen ten zuiden en ten oosten van het gebied aangetroffen wat tevens duidt dat er genoeg alternatieven in de directe omgeving aanwezig zijn.

Uitvoeren van het besluit zal derhalve geen significante invloed hebben op deze soort. Een ontheffing van deze soort is dan ook niet nodig zolang als de maatregelen uitgevoerd worden op een moment dat de spreeuwen afwezig zijn en dus geen directe verstoring plaatsvindt.

Uit het rapport zelf wordt niet duidelijk op welk tijdstip van de dag geïnventariseerd is, maar klaarblijkelijk was dit niet rond zonsondergang wanneer de spreeuwen verzamelen om te gaan slapen. Afijn, weer een brief aan de gemeente geschreven dat de onderzoeksmethode niet klopt en dat er dus niet geconcludeerd mag worden dat er geen slaappleaats is. Hierop komt het volgende antwoord: “De uitkomst van het onderzoek van Ecologica berust niet alleen op de inventarisatie ter plekke van het aantal vogels, maar ook van de hoeveelheid uitwerpselen die in het bos te vinden zijn op een vaste slaappleaats van 8.000 tot 21.000 spreeuwen die jarenlang wordt gebruikt, zijn op den duur grote hoeveelheden uitwerpselen te vinden. Hierdoor komt het zelfs voor dat bosjes kunnen sterven. In de beplanting in onderhavig bosje is geen hoeveelheid uitwerpselen aangetroffen die erop wijst dat het hier om een vaste slaappleaats gaat. Met betrekking tot de waarnemingen op www.waarneming.nl willen wij erop wijzen dat de waarnemingen geen jarenlange waarnemingen zijn. De waarnemingen van bovengenoemde orde van grootte van spreeuwen zijn pas aangevangen omstreeks juli 2007, terwijl hier van andere soorten in het gebied gegevens geregistreerd staan vanaf 2003. Ook dit onderstreept dat er hier geen sprake is van een vaste slaappleaats”. Aldus het antwoord van de gemeente.

Het is dus het ene woord tegen het andere: de waarnemingen van ervaren vogeltellers (let wel: vaste telpost tellers!) op het goede tijdstip tegen het niet vinden van uitwerpselen (is het hele bos doorzocht?) of vogels op het verkeerde tijdstip. Bovendien wil het feit dat er geen waarnemingen op [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) staan van voor 2007, niet zeggen dat er geen slaappleaats was. Gewone vogels als spreeuwen worden veel waargenomen en daardoor weinig geregistreerd. Tja, en dan heb je nog de vraag wat is ‘een vaste verblijfplaats’? Moet je daarvoor één jaar of vijf jaar op één plek slapen, het merendeel van de spreeuwen komt het eerste jaar niet eens door! Het is stapelvoedsel voor roofvogels zoals elke avond de sperwers rond deze slaappleaats bewijzen.

Verder in beroep gaan kost € 289,- en ook als er beroep wordt aangetekend kan het besluit gewoon uitgevoerd worden. Dat lijkt dus weinig zin te hebben zonder andere argumenten. Dus lijkt het erop dat we dadelijk een grote slaappleaats voor spreeuwen gaan rooien (er wordt struweelvogel gebied van gemaakt) zodat er ruilverkaveling kan worden toegepast tegen verspreid liggende stukjes grond van particulieren zonder enige samenhang dat dan als natuurcompensatie voor de aanleg van de A50 moet dienen. Bovendien gaan er geruchten dat het gebied al een keer eerder als natuurcompensatie geruild is maar daarvan kunnen helaas geen papieren meer gevonden worden.

Raar hè? Op een of andere manier voelt het niet goed. En nu maar hopen dat die groep van 20.000 spreeuwen niet besluit in honderd groepjes van 200 bij mensen in de tuin te gaan overnachten en daar voor stank- en poepoverlast gaan zorgen. Dan moet er ook weer gemeenschapsgeld uit getrokken worden om die ‘schadelijke spreeuwen’ verder op te jagen of, erger nog, te bejagen!

Leo Ballering

Spreeuw (foto Carel van der Sanden)

Wetenswaardigheden...

Beleef de Lente

1 maart, de camera's van 'Beleef de Lente' gaan weer open! Kijk mee in de nesten van Koolmees, Torenvalk, Steenuil, Ooievaar, Lepelaar, Grote Stern, Slechtvalk en Ijsvogel. Met maar liefst acht webcams kunnen we tot en met 31 juli meeleven met de vogels, waarvan sommigen inmiddels een heuse sterrenstatus hebben gekregen met fanclub en bijbehorende hyves. Iets gemist? Dagelijks worden filmpjes gemaakt met de hoogtepunten. Vogelbescherming voert deze actie voor het derde jaar, en is blij daarmee vogels heel dichtbij te brengen bij honderdduizenden mensen. Beschermen begint tenslotte met betrokkenheid! Kijk mee vanaf zondagochtend 1 maart. Vara's Vroege Vogels zal ook dit jaar op radio en tv de nodige aandacht besteden aan Big Broeder. U kunt de opening live volgen op Radio 1 tussen acht en tien uur en natuurlijk op uw eigen PC op www.beleefdelente.nl.

Uit: Vogelnieuws Vogelbescherming

Zangvogels vliegen sneller dan gedacht

Zangvogels verplaatsen zich verbazingwekkend snel, met uitschieters van 577 kilometer per dag. Dat hebben Amerikaanse onderzoekers donderdag bekendgemaakt in het wetenschappelijke tijdschrift Science. De wetenschappers volgden lijsters en zwaluwen die in de herfst van de Verenigde Staten naar Brazilië trokken en in de lente weer terugvlogen naar de VS. Een vrouwtjeszwaluw vertrok op 12 april vanuit het Amazonegebied en vloog in 13 dagen 7.500 kilometer. Dat is 577 kilometer per dag. Voorheen stonden zangvogels bekend als langzaam met een snelheid van 150 kilometer per dag.

Uit: De Telegraaf, vrijdag 13 februari 2009

Steenuil moet beter beschermd worden

De Steenuilenpopulatie in Nederland staat nog steeds onder druk. Dit komt mede doordat steeds minder jongen uitvliegen en de overleving van jonge Steenuilen in hun eerste levensjaar afneemt. Enkele decennia geleden was de Steenuil nog vrij talrijk op het Nederlandse platteland.

Maar de Nederlandse populatie is sinds 1960 met méér dan de helft afgenomen. De Steenuil staat daarom op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Om de achteruitgang te stoppen hebben Landschapsbeheer Nederland, Steenuilenoverleg Nederland (STONE), SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland in de periode 2006 tot 2008 een groot beschermingsproject uitgevoerd: 'Steenuil onder de Pannen'. De Steenuil is een indicator voor de kwaliteit van de natuurlijkheid van het landelijk gebied. Hij stelt als predator van een grote variatie aan prooidieren hoge eisen aan zijn leefgebied. Aan die eisen moet het hele jaar worden voldaan: de Steenuil is een standvogel. Gaat het de Steenuilen goed, dan zijn de muizen- en insectenstand (voedsel) en de variatie van het landschap in orde. Het project 'Steenuil onder de Pannen' kenmerkt zich door een gebiedsgerichte aanpak. In zes voorbeeldgebieden zijn voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor boeren en buitenlui. Op bijna tachtig erven is een scan uitgevoerd om de kwaliteit ervan te bepalen als leefgebied voor de Steenuil en te bepalen wat nodig is om die te verbeteren. Op basis daarvan zijn in totaal bijna vierduizend stuks (fruit)bomen en struiken, bijna tweeduizend meter haag en heg en ruim duizend vierkante meter struweel en houtsingel geplant. Bovendien zijn ruim zeventig nestkasten geplaatst om het tekort aan broedgelegenheid op te heffen.

Uit: Blik op Nieuws, 23 januari 2009

Merels in stad stil tijdens spits

Merels die in de stad wonen, beginnen eerder met zingen dan hun soortgenoten op het platteland. Dat komt omdat stadsvogels de spits willen vermijden. Door al het verkeer dat voorbij raast, zijn ze niet meer te horen. Dat blijkt uit een donderdag gepubliceerd onderzoek van cognitiewetenschapper Jelle Zuidema van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Zuidema heeft onderzoek gedaan naar de verschillen en overeenkomsten tussen menselijke taal en vogelzang. Daaruit blijkt dat deze twee niet met elkaar zijn te vergelijken. Het talent dat de mens voor taal heeft, is uniek in de natuur. Vogelzang heeft nauwelijks betekenis en is alleen bedoeld om vrouwtjes aan te trekken en mannetjes af te schrikken, aldus de onderzoeker. Geen aap of vogel kan de manier waarop mensen betekenisloze klinkers en medeklinkers samenvoegen tot zinnen nadoen. Toch zit er volgens Zuidema in de zang van sommige vogels een structuur van grammaticaregels. Die hebben echter geen enkele betekenis, behalve dat een moeilijke noot meer indruk kan maken op andere vogels.

Uit: De Telegraaf, donderdag 5 maart 2009

Internet ontrafelt vogelleven

Op Internet kan men tegenwoordig dagelijks het wel en wee van gezenderde vogels volgen. Trekbewegingen worden met moderne technieken in kaart gebracht en de webcam laat zien hoe vogels paren, broeden en de jongen verzorgen. Spectaculair was de afgelopen dagen de kraanvogeltrek boven ons land. Tientallen lezers zagen grote groepen over het verspreidingsgebied van De Gelderlander komen. De vliegroute was, zoals het hoort in deze tijd van het jaar, noordoost en liep vooral over Brabant, met name het Maasheggengebied, en de Achterhoek. Maar er trokken ook groepen over Nijmegen, Arnhem, Wageningen, Ede en Lienden. Zelf zag en hoorde ik op 22 februari een groep van 37 kranen boven ons huis in Angeren. Ik heb de waarneming op www.waarneming.nl gezet: die dag zijn er voor het hele land 52 groepen gemeld. Gezien de waarnemingslijst was waarschijnlijk dezelfde groep even eerder boven Nijmegen gespot.

Kraanvogel

Een bijzondere trek die dag, maar het werd nog mooier. Op zondag 1 maart bijna vierhonderd groepen; er waren zelfs vluchten van meer dan vijfhonderd vogels. Wel 15.000 kranen zijn er die dag over ons land getrokken. De passage van noordelijke broedvogels over ons land hangt sterk samen met de weersomstandigheden en de voedselvoorraden op de trekroute. Het is niet vreemd dat er de laatste jaren meer kranen bij ons doortrekken, want het gaat de Europese populatie, die voor een groot deel broedt in Scandinavië (vooral Zweden), Oost-Europa en de Baltische Staten, voor de wind. Opvallender is het dat de trek over ons land ook meer westelijk plaatsvindt. Er zijn de afgelopen week zelfs kranen boven Zeeland en Utrecht gezien. Vroeger passeerden de vogels gewoontegetrouw Limburg en Brabant; in Gelderland schampten ze slechts sporadisch de oostgrens. De voorjaartrek piekt meestal rond 15 maart. Ik heb afgelopen woensdag nog even op de site www.grus-grus.com gekeken. Daar wordt de trekroute van de Kraanvogels in beeld gebracht. Praktisch alle Kraanvogels doen tijdens de trek voor kortere of langere tijd het Lac du

Kraanvogel

Der Chantecocq aan, een kunstmatige binnenmeer in de streek Champagne in Frankrijk. Rond het Lac telde men er op 1 maart nog 16.000! In het najaar houden zich daar soms meer dan 50.000 vogels op. Misschien komt een aantal bij ons nog over. Pleisteren doen de vogels waarschijnlijk bij Diepholz, ruim een uur rijden ten oosten van Enschede en op en bij Rügen in en aan de Oostzee. Bij het Hornborgameer verzamelen zich elk voorjaar rond deze tijd duizenden Kraanvogels. Ze worden op enkele hectaren grasland aan de zuidoever van het meer gevoerd met graan. Dat doen de regionale bestuurders en de natuurbeschermers niet alleen voor de Kraanvogels: vorig jaar kwamen er meer dan 150.000 toeristen kijken naar de imponerende balts van deze geweldige vogels (www.hornborga.com).

Uit: De Gelderlander, vrijdag 6 maart 2009

Streng winter funest voor IJsvogels

De langdurige vrieskou is veel ijsvogels afgelopen winter fataal geworden. Uit tellingen van SOVON Vogelonderzoek blijkt dat ongeveer de helft van het aantal ijsvogels in de afgelopen winter is overleden, doordat zij niet meer konden vissen. Omdat de ijsvogels kleine vissen en waterdieren eten, zijn zij gebonden aan beekjes en andere kleine waterstromen. In grotere wateren komen zij veel moeilijker aan hun voedsel. Het probleem is dat kleinere wateren snel dichtvriezen. De grootste 'slachtingen' vielen in de provincies Noord-Brabant, Limburg en Gelderland. Daar was het afgelopen winter het koudst.

Uit: Brabants Dagblad, zaterdag 7 maart 2009

John Hermans

IJsvogel (foto John Hermans)

Natuurplan de Maashorst

Stuurgroep De Maashorst, waarin ook de gezamenlijke natuurverenigingen zitting hebben, heeft Ecoplan en Integralis opdracht gegeven voor het schrijven van een integraal inrichtings- en natuurbeheerplan voor de Maashorst-Herperduin. Ook wij zijn gevraagd om mee te denken. Op donderdag 22 januari 2009 werd het conceptplan gepresenteerd in het Natuurcentrum Slabroek aan de gezamenlijke natuurverenigingen. Hieronder volgt een samenvatting van het rapport.

De Maashorst en het Herperduin gaan samen één groot natuurgebied vormen. De naam van het gebied zal kortweg 'Maashorst' heten. De belangrijkste ontwikkelingen voor dit gebied zijn:

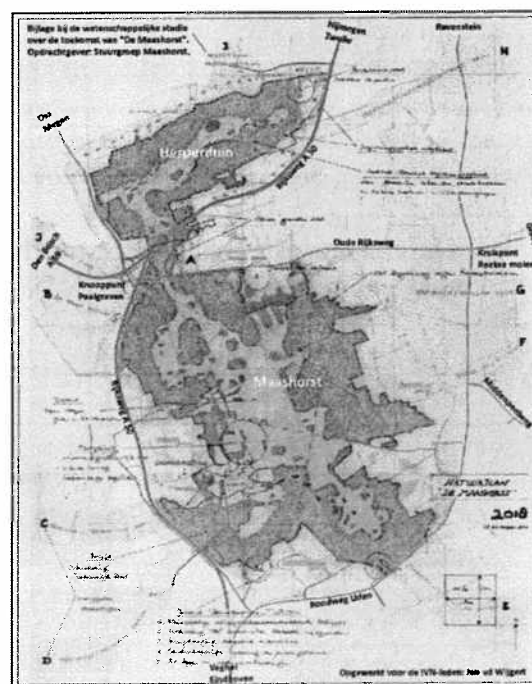
- Grote eigendommen worden verbonden om te komen tot een grote maat die noodzakelijk is om natuurlijke processen de ruimte te geven;
- Integrale begrazing bepaalt voor een belangrijk deel de ontwikkeling van het gebied;
- Het menselijk ingrijpen wordt op termijn tot het minimum beperkt.

In 2050 ziet het gebied er globaal als volgt uit: een centrale open ruimte met een natuurlijk bos er om heen, waarin natuur hoofddoel is. Aan de buitenzijde ligt een levendige schil, waarin wonen, werken, landbouw en recreatie gecombineerd worden. Belangrijk hierbij is dat de Maashorst door fatsoenlijke ecologische verbindingzones verbonden wordt met andere natuurgebieden (zie onderstaande overzichtskaart). Om tot dit einddoel te komen, zullen alle beheerders samenwerken aan de ontwikkeling van één Maashorst en zijn er concrete plannen uitgewerkt voor de komende tien jaar. Opvallende zaken hierin zijn:

- In de komende tien jaar zal alle benodigde grond aangekocht moeten worden. Pas na aankoop van alle grond kan het watersysteem weer gaan functioneren;
- Na aankoop wordt overgegaan tot inrichting. De centrale open ruimte wordt gevormd door de aangekochte landbouwgronden in te richten en door het kappen van bos. Er omheen wordt het natuurlijk bos ontwikkeld door omvorming van bestaand en door aanplant van nieuw bos.

De komende jaren zal er al gewerkt worden aan dit streefbeeld. We zullen de ontwikkelingen op de voet volgen, waarbij aankoop het belangrijkste item is. Een ander belangrijk aspect is om te kijken of de gebieden, die ingericht worden, zich goed ontwikkelen. Vandaar dat we dit jaar starten met een volledige inventarisatie van de Maashorst. Wij nemen de vogels voor onze rekening. Het IVN zal de vlinders, planten, insecten, reptielen e.d. gaan inventariseren. Hoe meer gegevens er komen, hoe beter. Nico Ettema is namens de stuurgroep het aanspreekpunt voor deze inventarisatie. Inmiddels zijn de kaarten uitgedeeld en zullen de groepen hun eerste inventarisatieronde gemaakt hebben. De Maashorst is zo groot dat we dit opgesplitst hebben over twee jaar. Aardige waarnemingen zullen in dit blad volop aan de orde komen de komende twee jaar.

Jan-Willem Hermans

Toekomstbeeld Maashorst

Winterpauze in Spanje

Vogelwacht weten, heeft mijn broer, Rinus Hermans, een huis in Noord-Spanje. Dit huis ligt midden in de natuur, ongeveer vijftien kilometer van Figueres af, tegen de voet van de Pyreneeën. Van 16 tot en met 20 februari ben ik hun wezen bezoeken. Naast werkzaamheden heb ik daar uiteraard ook weer naar vogels gekeken. Allereerst het weer half februari. Hier hebben we het ontzettend mee getroffen. Alle dagen strakblauwe lucht met temperaturen van 12° tot minstens 20°C, warm dus. Niet te geloven als je dan het weer bij ons bekijkt.

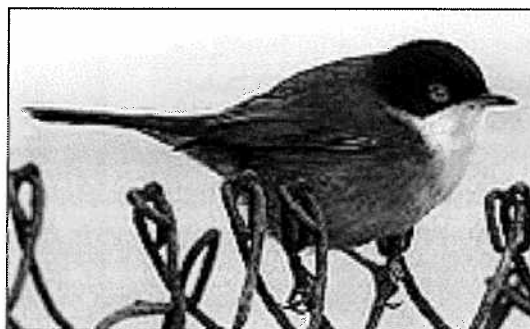

Accommodatie 'Can Lluis' Spanje

In deze tijd heb je hier vooral de vroege zomergasten. Zo zie je vrij veel zwartkoppen, tjiftjaffen en zwarte roodstaarten. Soorten die eind maart, begin april bij ons aankomen. Opvallend waren ook de grote aantallen roodborsten, vinken, buizerds en zanglijsters. Ik verwacht dat dit veel Scandinaviërs zijn die de winter in Noord-Spanje doorbrengen. Op open plekken kom je vooral roodborsttapuiten tegen, een soort die vanaf eind februari weer ons land, en met name de Maashorst, gaat bevolken. Ook enkele specifieke soorten van Spanje zijn nu al prominent aanwezig. Zo zag ik vrij veel kleine zwartkoppen wegschieten tussen het struikgewas maar ook lieten enkele exemplaren zich van dichtbij benaderen. Ik heb zelfs de indruk dat je in deze tijd van het jaar het beste de Kleine Zwartkop kunt zien. Met zijn zwarte kop en felrode ogen vallen de mannetjes heel goed op. Verder hoorde ik op diverse open plaatsen langs bosranden de Cirlgors zingen. Deze soort vervangt in het zuiden onze Geelgors maar heeft vrijwel hetzelfde biotoop. In de omgeving van bebouwing kom je vooral putters en Europese Kanarie tegen. De laatste vooral als er dennenbomen of jeneverbessen in het dorp staan. Dit zijn de geliefde nestelbomen voor een Europese Kanarie. Op de velden kom je rond deze tijd regelmatig graspiepers, kalenderleeuweriken, kuifleeuweriken en boomleeuweriken tegen. De Kuifleeuwerik zie je bij ons nauwelijks meer, de Kalenderleeuwerik is een typische mediterrane soort die vooral op schrale graslanden te zien is. Herkenning vooral door zijn donkere ondervleugel en grootte (groter dan elke andere leeuwerik). De boomleeuweriken die je daar nu ziet zijn wellicht exemplaren die bij ons gaan broeden. Begin maart is meestal de tijd dat de eerste boomleeuweriken weer terug komen. Jammer genoeg heb ik geen tijd gehad om ook nog de moerassen van Aiguamolls te bezoeken waardoor ik vele steltlopers en eenden niet heb gezien maar al bij al toch de moeite waard om in de winter er even tussen uit te zijn en een aantal soorten te zien die wij pas over een of enkele maanden bij ons zullen zien.

Word je enthousiast, boek dan een verblijf bij mijn broer in Spanje. Kijk voor meer informatie op: www.canlluis.es.

John Hermans

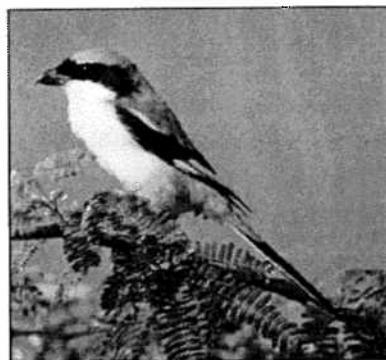

Kleine Zwartkop

Klapekstertelling 2008-2009

Vorig jaar heeft er een Klapekstertelling over heel Nederland plaatsgevonden. Die werd gecoördineerd door Waarneming.nl. Hier hebben wij uiteraard ook aan meegedaan. Ook dit jaar werd er weer gevraagd om vooral de waarnemingen op 20 december 2008 en 24 januari 2009 door te geven. Wij als Vogelwacht Uden hebben de Munse Hei, de Drie Vennen, het Begrazingsgebied en de Udense Hei geteld. De Vogelwerkgroep van Oss heeft de Kanonsberg, Herperduin, Vorstengrafdonk en een klein stukje langs de A50 geteld. Tijdens beide tellingen waren ongeveer tien personen aanwezig. Nog bedankt voor degenen die meegeteld hebben en we zien jullie volgend jaar weer terug bij een nieuwe telling.

Klapekster

De resultaten:

Op 20 december waren er drie klapeksters aanwezig: een op de Munse Hei, een bij de Drie Vennen en een in het Begrazingsgebied. Jammer genoeg zagen onze Osse tellers helemaal geen klapeksters, dus totaal zijn we blijven steken op drie exemplaren.

Op 24 januari waren er vier klapeksters aanwezig: twee op het Begrazingsgebied, een op de Munse Hei en we zien via Waarneming.nl dat er die dag ook een klapekster is gezien bij de Hofmans plassen. Ook deze keer hebben onze Osse collega's helaas geen klapeksters gezien.

Het vorig jaar telden we telkens vijf klapeksters, dus het heeft er alle schijn van dat het dit jaar iets minder is geweest. Ook landelijk hoor je voorzichtig deze geluiden, maar de totaaltelling moet nog gepubliceerd worden, dus dit is nog niet helemaal duidelijk. Andersom kunnen we zeggen dat er de hele winter door drie à vier klapeksters in de Maashorst aanwezig zijn, iets wat we enkele jaren geleden niet dachten. Toch zullen toen ook wel dezelfde aantallen hier hebben gezeten, maar we hebben ze nooit simultaan geteld zodat we telkens dachten dat het om dezelfde exemplaren gingen die van de ene plek naar de andere vlogen. Door zo'n telling krijgen we hier nu enigszins zicht op. Ondanks de opvallende aanwezigheid en het feit dat klapeksters meestal boven in een boom zitten, vielen de tellingen dit jaar niet mee. Ik heb bijvoorbeeld op 20 december het Begrazingsgebied geteld en ik zag niets, maar een uur later hadden Toy Janssen en Jan Verhoeven toch een exemplaar gezien. Als de klapekster niet echt op jacht is, kan hij zich dus goed verschuilen. Als er meer informatie over de landelijke telling beschikbaar is, zal ik in een volgende Bruujssel hier melding van maken.

John Hermans

Weer webcam in slechtvalkennest (De Mortel)

Dit jaar staat er weer een webcam opgesteld in nestkast van de KPN-toren bij 'De Mortel'. Via de website www.beleefdelente.nl kan iedereen het 'wel en wee' van het koppeltje slechtvalken volgen. Vogelbescherming volgt voor het derde jaar op rij vogels vanaf het moment dat ze aankomen op hun broedplaats. In acht nesten zijn webcams geplaatst. Die blijven draaien tot de jongen zijn uitgevlogen. Dit jaar worden een steenuil, torenvalk, slechtvalk, ijsvogel, lepelaar, grote stern, ooievaar en een koolmees gevolgd. Let op: de vogels bepalen zelf of ze in de gekozen nesten een gezin willen stichten. Veel kijkplezier!

ACTIVITEITEN WERKGROEPEN VOGELWACHT UDEN

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. veertig kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Opdam, telefoon: 0413-255179

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals Koolmees, Pimpelmees en Zwarte Mees, Gekraagde Roodstaart, Vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk, Wespindief en Boomvalk.

Coördinator William van der Velden, telefoon: 0413-343308

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruuijsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de tien en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator (a.i.) Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP SENIOREN.

Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met het samenstellen van het Bruuijsel. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden.

Coördinator Johan van Roosmalen, telefoon: 0413-266485

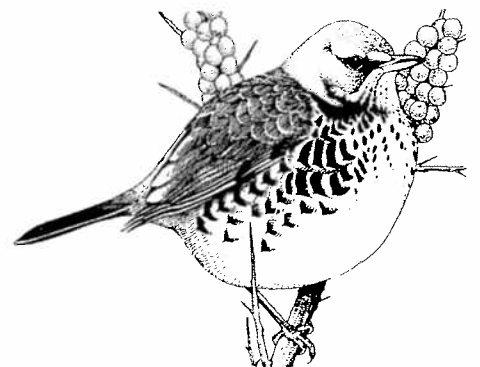
WERKGROEP NATUUR & MILIEU

Een gezamenlijke werkgroep met het IVN-Uden. Het doel van deze werkgroep is om natuur- en milieuplannen van bijvoorbeeld de Gemeente Uden of provincie te toetsen en van commentaar te voorzien. Kansen en bedreigingen op natuurgebied worden besproken en waar nodig actie ondernomen. Daarnaast wordt onder andere flora- en faunaonderzoek verricht in de verschillende natuurgebieden met als doel het geven van beheeradviezen.

Coördinator Albert van Rosmalen, telefoon: 0413-260126

Doe mee en meld je aan!

Iedere werkgroep kan wel extra hulp gebruiken. 'Vele handen maken immers licht werk'. Wanneer je interesse hebt om mee te doen of eerst meer informatie wilt hebben, neem dan telefonisch contact op met de desbetreffende werkgroep-coördinator. Zij staan je graag te woord (alvast bedankt)!

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o. Het jubileumboek is natuurlijk ook in de winkel te koop!! Zoals u mogelijk constateert is het aantal artikelen afgenomen, heeft u nog ideeën? Neem a.u.b. contact met mij op,

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Langs Weinddupper en Schrijverke ..... € 19,95
- Nieuwe zakgids vogels van Hayman, zakformaat ..... € 10,00
- Atlas van de vogeltrek ..... € 20,00
- Uilen van Europa ..... € 32,50
- Veldgids Diersporen ..... € 17,00
- Vogels van maand tot maand ..... € 11,50
- Natuurdetective Vogelkijker ..... € 7,50
- Natuurdetective Insectenjager ..... € 7,50
- 1-2-3 Natuurgids Vogels ..... € 9,00
- Herkenning Roofvogels in het veld ..... € 11,00
- Roofvogels van Europa ..... € 40,00
- Roofvogels van Nederland ..... € 19,50
- Veldgids Roofvogels ..... € 25,00
- ANWB Vogels van Europa ..... € 22,50
- Uilenvlucht ..... € 12,95
- Kraaienbende ..... € 14,95
- Klein kanoetenboekje ..... € 8,00
- De dwergganzen van Anjum ..... € 17,00
- De kiekendieven van het Oldambt ..... € 19,00
- De zwaluwen van Singraven ..... € 19,00
- Vogels in en rond de tuin ..... € 10,00
- Vogels over de vloer ..... € 15,00
- Tuinvogels in beeld ..... € 3,50
- Vreemde vogels ..... € 13,00
- Wat zingt daar? ..... € 17,00
- Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis ..... € 11,00
- Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei ..... € 11,00
- Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras ..... € 11,00
- DVD Herken onze Uilen ..... € 11,00
- DVD Onze weidevogels ..... € 17,00
- DVD Onze zwanen en wilde ganzen ..... € 17,00
- DVD Onze eenden ..... € 17,00

Nestkasten:

- Annabos ..... € 8,00
- Mussenpot terracotta ..... € 7,50
- Metz ..... € 7,00

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker ..... € 0,50
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem) ..... € 1,00
- Vogelwachtpeldje (een “must” voor leden) ..... € 5,00
- Vogelwacht Uden cap ..... € 4,00
- Verrekijker Pilot 8 x 40 ZCF ..... € 30,00
- Raamstickers ..... € 3,95
- Voedersilo metaal 20 cm hoog ..... € 9,00
- Voedersilo metaal 35 cm hoog ..... € 13,00
- Voedersilo metaal 52 cm hoog ..... € 18,00
- Voederhuis ..... € 10,00
- Vogelvoer 1 kg ..... € 1,50
- Vogelvoer 2,5 kg ..... € 3,60
- Vogelvoer 5 kg ..... € 7,00
- Observatietent ..... € 70,00
- Pluche vogels, Roodborst, Pimpelmees of Winterkoning ..... € 5,00

Een nieuw artikel in de winkel:

Na enige moeite is er een nieuw artikel in de winkel verschenen. Mogelijk hebt u altijd al gedacht dat u zo'n hulpmiddel wilde hebben.

Het is nu mogelijk voor een redelijke prijs. Deze observatietent geeft u de mogelijkheid om vogels van dichtbij te observeren en eventueel te fotograferen zonder dat u het gevaar loopt dat ze schrikken. Het is

natuurlijk niet zo dat u naar de vogel kunt toelopen en dan even het tentje opzetten en al die tijd blijft het beestje zitten wachten totdat u klaar bent en in het tentje gekropen bent. Nee, u dient te weten waar de vogel of vogels komen en daar van te voren de tent neerzetten en er in te kruipen en dan wachten totdat ze komen. Het betekent dus dat u eerst moet observeren van afstand en daarna pas gebruik kunt maken van deze tent. Men kan dit artikel bestellen, bestelde artikelen worden maximaal vier weken gereserveerd en daarna aan de eerstvolgende verkocht.

in het tentje gekropen bent. Nee, u dient te weten waar de vogel of vogels komen en daar van te voren de tent neerzetten en er in te kruipen en dan wachten totdat ze komen. Het betekent dus dat u eerst moet observeren van afstand en daarna pas gebruik kunt maken van deze tent. Men kan dit artikel bestellen, bestelde artikelen worden maximaal vier weken gereserveerd en daarna aan de eerstvolgende verkocht.

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

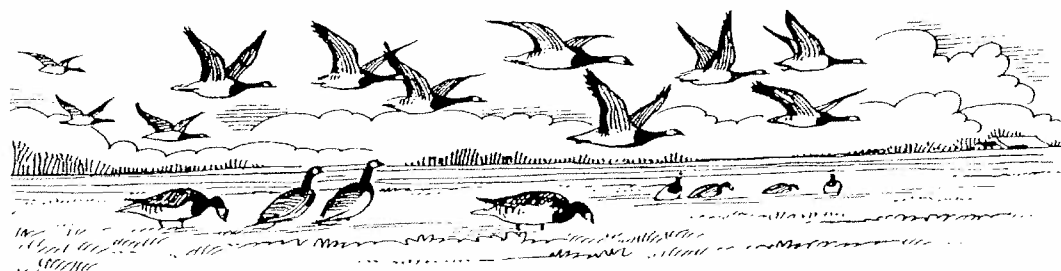
Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats

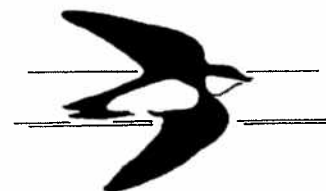
Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op: www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vindt u de winkel.

Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruuijsel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruuijsel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
Telefoon: 0413-265397 of E-mail: info@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Nobru . . . . .

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

premium honden & katten voeders,
ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!
www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 28,80
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 25,20
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 27,10
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 34,10
20 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 29,50
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 18,50

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden !!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1.000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

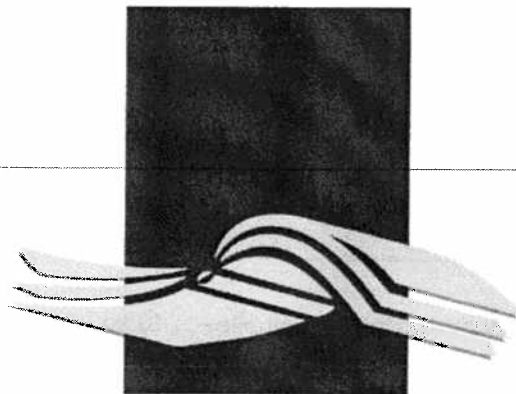

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078
Fax: (0413)252323
E-mail: info@dekleuter.nl
Internet: www.dekleuter.nl

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN
Telefoon: 0413-260907
Internet: www.libris.nl
E-mail: bertheijden@libris.nl

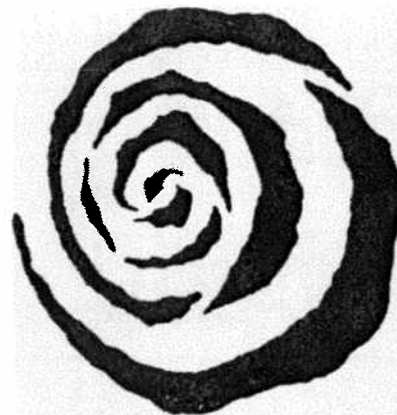
Van der Heijden
Woningstoffeerder

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzorwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Partner in wonen

Huisvesting Consultancy
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud

Atriensis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

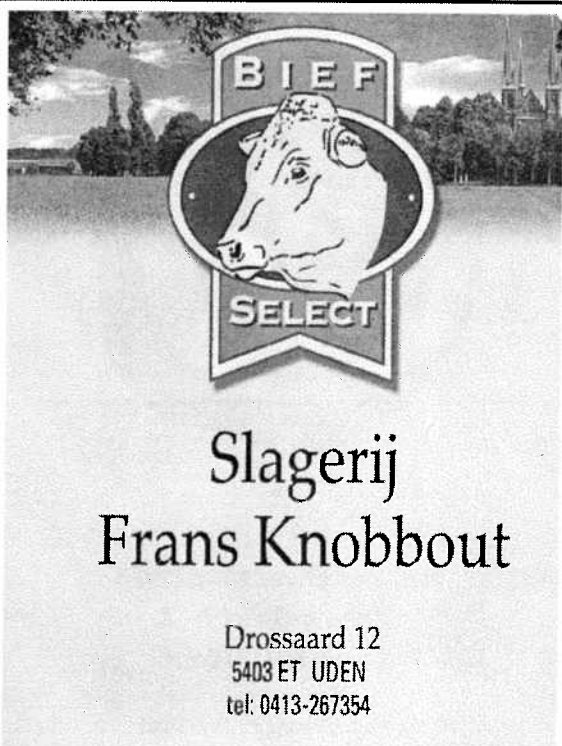
E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

**Slagerij
Frans Knobbout**

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

COCK ULAND de fietsenwinkel

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

Duifhuizerweg 8   Tel. 0413 363785
5406 TB Uden   Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

**Wim de Wilt
tweewielers**

**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

Telefoon: 0413-262620

Telefax: 0413-255560

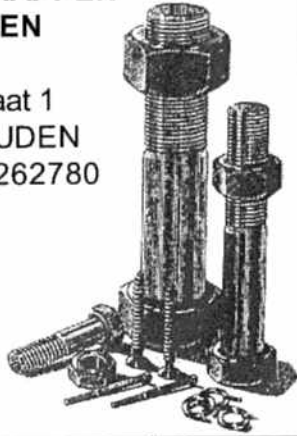
E-mail:

tweewielerswimdewilt@gmail.com

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

SANDEN SPORTS® SUPERSTORES

THE EUROPEAN LEADER IN FITNESS EQUIPMENT AND SPORTS PRODUCTS

WWW.SANDEN-SPORTS.NL

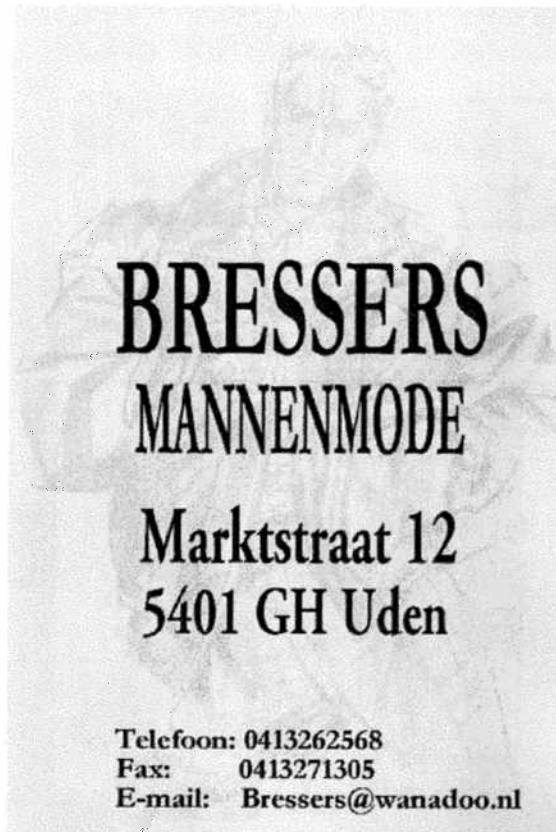
KERKSTRAAT 19-23 5401 BC UDEN T +31 (0) 413 256 800 F +31 (0) 413 257 730

**Super
deBoer**
**Supermarkt
De Laak**

'DE BESTE SUPERMARKT VAN BRABANT'

**Drossaard 14-18
5403 ET UDEN
Telefoon: 0413-267837**

**BRESSERS
MANNENMODE**

**Marktstraat 12
5401 GH Uden**

Telefoon: 0413262568
Fax: 0413271305
E-mail: Bressers@wanadoo.nl

Beschermen helpt. Helpt u mee?
**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk goed nieuws. Maar zowel in Nederland als Wereldwijd groeit de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten nog steeds. Help mee, word lid en ontvang gratis een Zakjds Vogels of een Nestkast als welkomstcadeau.

**Vogelbescherming
NEDERLAND**

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr./Mevr. _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist. Postzegel hoeft niet, mag wel

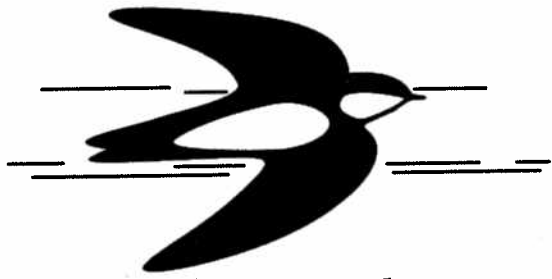

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**

Vogelwacht Uden e.o.

